

กิเลสเป็นหนอน

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๖

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อ้าว! เราตั้งใจฟังธรรม เราแสวงหาธรรม แสวงหาของดีนะ แสวงหาสิ่งที่โลกเขาไม่เข้าใจ โลกเขาไม่เข้าใจสิ่งที่เราแสวงหากัน โลกเขาแสวงหาสิ่งที่โลกพิสูจน์ได้ โลกเข้าใจได้ ถ้าโลกเข้าใจได้ มันก็จะเวียนตายเวียนเกิดไปในวัฏฏะนี้ เราเกิดมาในวัฏฏะนี้เหมือนกัน เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เราเกิดมากับโลกนี้แหละ แต่เราเกิดมาด้วยศักยภาพของความเป็นมนุษย์ เรามีอำนาจวาสนา เราถึงเชื่อในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเราจะประพฤติปฏิบัติกัน

การประพฤติปฏิบัติคือการใช้จิตประพฤติปฏิบัติ การประพฤติปฏิบัติคือใช้จิตแสวงหาสิ่งที่เป็นความจริง ทั้งๆ ที่ว่ามันมีจิตอยู่ใช่ไหม เพราะปฏิสนธิจิตเกิดมาจากเรา แต่เวลาเราจะปฏิบัติ เราจะปฏิบัติด้วยจิตของเรา เราจะปฏิบัติด้วยสิ่งที่เป็นนามธรรม สิ่งที่เป็นสัจจะความจริง แต่โลก โลกเขาแสวงหากัน โลกเขาทำกัน สิ่งที่เขาพิสูจน์ได้มันก็เป็นเรื่องทางโลกทั้งนั้นนะ

ฉะนั้น เราแสวงหาสิ่งที่โลกเขาไม่เข้าใจ เราแสวงหาสิ่งที่เหนือโลก สิ่งที่จะพ้นไปจากวัฏฏะ สิ่งที่จะพ้นไปจากวัฏฏะ แล้วไม่ใช่ไปพ้นจากวัฏฏะที่ไหน พ้นจากวัฏฏะที่อยู่ในหัวใจของเรานี้แหละ พ้นจากวัฏฏะในจิตของเรานี้แหละ จิตของเรา ปฏิสนธิจิตเวียนว่ายตายเกิดตามแต่อำนาจของกรรม การเวียนว่ายตายเกิด เราเกิดมาในภพปัจจุบันนี้เกิดมาเป็นมนุษย์ จะเกิดสูงเกิดต่ำ เกิดครอบครัวใดก็แล้วแต่ การเกิดคือจิตของเราเกิด

จิตของเราจะเกิดจากพ่อจากแม่ เกิดจากใครก็แล้วแต่ นั่นเป็นผลของเวรของกรรม แต่ขณะที่ผลของเวรของกรรมนั้นเป็นผล ทางโลกพิสูจน์กันได้ไง กรรมพันธุ์ฯ พิสูจน์กันได้ พิสูจน์

ว่ามนุษย์เกิดมาจากไหน อพยพย้ายถิ่นมาอย่างไร นั่นก็พิสูจน์ด้วยดีเอ็นเอ แต่เวลาถ้าเป็นเรื่องของจิตละ เรื่องของความรู้สึกนึกคิดละ

เรื่องความรู้สึกนึกคิด เห็นใหม่ เวลาสุขเวลาทุกข์ เกิดสุขทุกข์ที่นี่ ศาสนาสอนที่นี่ เราแสวงหาสิ่งนี้กัน ถ้าแสวงหาสิ่งนี้ เราต้องตั้งเจตนาของเราให้ดี แล้วเราแสวงหาด้วยจิตใจที่เป็นธรรม จิตใจที่เป็นธรรมนะ ไม่เดือดร้อน ไม่คั่นรน ไม่ทำอะไรที่เป็นความกระวนกระวายจนเกินไป เราวางใจของเราให้เป็นปกติ เราวางใจให้เป็นปกติ เห็นใหม่ ถ้าคนมีอำนาจวาสนา เราได้ศึกษามา เราได้ประพฤติกฎปฏิบัติมา เราอยู่ในสังคมของผู้ที่ปฏิบัติด้วยกัน เราจะนิ่งไง ถ้าเราจะนิ่งของเราแล้ว นิ่งขึ้นมาแล้วเราก็ต้องแสวงหาตามความเป็นจริงของเราขึ้นมาจากภายใน

ถ้าทำความสงบของใจเข้ามาได้นะ ใจมันจะสงบระงับเข้ามา ถ้าใจสงบระงับเข้ามา เราจะเห็นความเปลี่ยนแปลงของใจเราเอง ใจของเราเองมันมีพัฒนาการของมัน พัฒนาการของมันพัฒนาของมันเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมา มันจะเป็นสมบัติของเราละ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าแสวงหาสิ่งนี้ สิ่งนี้ เห็นใหม่ คุณสิ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระโพธิสัตว์ การแสวงหาของท่านไม่มีใครสั่งใครสอน มีคนสอนสอนแต่เรื่องผิดๆ แต่เวลาท่านแสวงหาของท่าน แสวงหาความจริง แล้วคนที่สอนเรื่องสังขารเรื่องความเป็นจริงมันไม่มี มันไม่มี ถ้ามันมีอยู่แล้วนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องรู้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องพิสูจน์ได้ นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปศึกษากับเขาที่มันไม่มี พอมันไม่มีขึ้นมา ต่างคนต่างคั่นรนกันไป ต่างคนต่างประพฤติกฎปฏิบัติกันไป ต่างคนต่างเข้าใจว่าตัวเองเป็นผล ตัวเองเป็นศาสดา ตัวเองสั่งสอนไป แต่มันเหมือนกับการปิดบังตัวเองไว้ไง

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลารื้อค้น รื้อค้นใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นใหม่ มันไม่ปิดบัง เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา มันตรัสรู้เองโดยชอบ มันสว่างกระจ่างแจ้งใจ มันสว่างกระจ่างแจ้งเพราะมันไม่มีที่เร้นลับ มันไม่มีสิ่งใดแอบซ่อนอยู่ในใจ อย่างนี้ถึงเป็นการตรัสรู้ธรรม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านตรัสรู้ขึ้นมา สิ่งนี้มันเป็นการพิสูจน์กัน

แต่เวลาที่ศึกษามาๆ ก่อนศึกษามา ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่ตรัสรู้ขึ้นมา ก็รับไม่ได้อยู่แล้ว ยิ่งเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้ว ยิ่งเห็นชัดเจนขึ้นมามาก แล้ววางธรรมและวินัยนี้ไว้

ฉะนั้น เราเกิดมาเราถึงมีอำนาจวาสนา อำนาจวาสนาว่าสิ่งนี้ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในพระไตรปิฎกซึ่งเป็นเครื่องหมายบอก เป็นทางชี้หน้าให้เรา แต่การชี้หน้านั้น เราจะไปหยิบฉวยเอามาว่าเป็นความจริงของเรา ยังเป็นไปไม่ได้ เราต้องประพฤติปฏิบัติขึ้นมาตามความเป็นจริงของเราขึ้นมา มันถึงเป็นความจริงขึ้นมา ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา เราจะทำ ทำที่ไหน? เราจะต้องทำในหัวใจของเรา ถ้าทำในหัวใจของเรา เราถึงแสวงหาสิ่งที่โลกเขาเข้าใจไม่ได้

โลกเขาเข้าใจไม่ได้แล้วก็ทำกันนะ แล้วในการประพฤติปฏิบัติในปัจจุบันนี้ ในเมื่อวงการปฏิบัติมันกำลังเจริญรุ่งเรืองใช่ไหม เพราะอะไร เพราะเรามีครูมีอาจารย์ ครูบาอาจารย์ของเราทำเป็นความจริงขึ้นมา มันมีผลตามความเป็นจริง อันนั้นก็เป็นเรื่องจริง แต่ในเวลาปฏิบัติขึ้นมามันไม่เป็นความจริงขึ้นมา นี่ผลที่เขาปฏิบัติกัน เขาปฏิบัติเป็นโลกใจ

คำว่า “ปฏิบัติเป็นโลก” เขาปฏิบัติของเขา ทำของเขา แต่มันไม่เป็นความจริงขึ้นมาหรอก มันเป็นความจริงขึ้นมาไม่ได้ ถ้าเป็นความจริงขึ้นมาไม่ได้ แล้วเขาทำกันทำไมล่ะ เขาทำกันไปตามกระแสสังคม เห็นไหม หลวงตาท่านบอกว่า ปฏิบัติพอเป็นพิธีๆ เพราะว่าการปฏิบัติมันก็ต้องมีพิธีใช่ไหม มันต้องการเจริญกรรมนั่งสมาธิภาวนา มันก็มีการกระทำเหมือนกัน เขาก็ทำรูปแบบให้เหมือนกัน แล้วนี่เป็นการปฏิบัติ ปฏิบัติอย่างนั้นปฏิบัติพอเป็นพิธีใจ

แต่ถ้าปฏิบัติตามความเป็นจริงนะ ปฏิบัติเป็นจริง ถ้ามันสงบ มันก็สงบเข้ามาจริงๆ ถ้าเกิดปัญญา ปัญญาจริงๆ มันจะรู้จริงเห็นจริงตามความเป็นจริงไปของมัน เหมือนกับทางโลกเขา ทางโลกเขาจะ เวลาเขาว่าเกลือเป็นหนอน เกลือเป็นหนอนนี่ ถ้ามันเป็นเกลือ เกลือเขาไว้ถนอมอาหาร สมัยโบราณนะ เกลือนี่เป็นยuthปัจจุบันนะ เขาแสวงหาสิ่งนี้มา เกลือนี่มีประโยชน์มหาศาลเลย

ฉะนั้น เกลือมันเป็นหนอนได้ไหม? เกลือมันเป็นหนอนไม่ได้หรอก แต่ความเป็นจริงเกลือมันจะแปรเป็นหนอนไม่ได้ แต่มันเป็นสุภายิต สุภายิตว่า ถ้าคนในกลุ่มชนใด ในสังคมใด ถ้าเขาเป็นกลุ่มเป็นชุมชนด้วยกัน แล้วเขาทรยศหักหลังกัน เขาเรียกว่าเกลือเป็นหนอน ถ้าเกลือเป็นหนอนนะ เขาไว้ใจตัวเอง เขาไว้ใจพวกเรา เขาไว้ใจในชุมชนนั้น แล้วชุมชนนั้นหักหลังเขา เอาเรื่องของภายในไปบอกภายนอก เป็นไส้ศึกให้คนเขามาทำลาย ทำลายสังคมสังคมนั้น เขาว่าเกลือเป็นหนอน มันทำลายนะ มันไม่เป็นประโยชน์กับสิ่งใดเลย นี่พูดถึงทางโลกนะ เป็นสุภายิต ว่าเกลือเป็นหนอนๆ เกลือเป็นหนอนคือการบ่อนทำลาย เกลือเป็นหนอนคือการทำลายตัวมัน สิ่งนั้นเป็นสิ่งที่สร้างแต่ความเสียหาย ไม่มีสิ่งใดจะเป็นความดีงามขึ้นมาเลย นี่ไง เกลือเป็นหนอน

ตั้งคมเขาต้องการความจริง ตั้งคมต้องการคุณธรรม ตั้งคมเขาต้องการศีล มีศีลคือความซื่อสัตย์ต่อกัน เขาต้องการสุภาพบุรุษ เขาต้องการเสียสละ ต้องการการจาคะ การดูแลกัน ถ้าคนมีคุณธรรม ตั้งคมนั้นจะร่มเย็นเป็นสุข แต่นี่มันมีกิเลสไง เวลากิเลส กิเลสมันครอบงำหัวใจดวงนั้น หัวใจดวงนั้นโดนกิเลสครอบงำ อยากรได้ผลประโยชน์ อยากรได้ยศถาบรรดาศักดิ์ นี่ทำตัวเอง กลือเป็นหนอน ทำลายหมดเลย ทำลายชุมชนนั้น ทำลายวงศ์ตระกูลนั้น ทำลายเพราะคิดว่าเห็นเป็นประโยชน์กับตัวใจ เห็นเป็นประโยชน์กับตัว นี่มันเป็นสุภามิตว่ากลือเป็นหนอนๆ มันทำลายไปทั้งนั้นนะ ฉะนั้น เราเวลาปฏิบัติ ถ้ามันเป็นความจริงนะ เราปฏิบัติธรรม เราพยายามจะต่อสู้กับใจของเรา เราจะทำชำระล้างกิเลสของเรา แล้วถ้ากิเลสมันเป็นหนอนนะ

ถ้ากิเลสเป็นหนอน เรามีกิเลสอยู่แล้วใช่ไหม ที่เรามาที่นี่ ถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ที่ชี้ว่าสิ่งนั้นเป็นกิเลส สิ่งที่เป็นเราๆ นี่เป็นกิเลสอยู่ในหัวใจของเรา มันเป็นเรื่องของกิเลสค้นหาความทะยานอยาก แล้วถ้าเป็นธรรมๆ ละ เราจะทำอย่างไร

ถ้าทำอย่างไร คนคนนั้นต้องพิสูจน์ ผู้ที่ปฏิบัติต้องพิสูจน์ขึ้นมา พยายามตั้งสติ แล้วพยายามทำความสงบของใจเข้ามา ให้ใจมันมีความสงบระงับเข้ามา ให้มันแยกแยะของมันว่า ถ้ามันฟุ้งซ่าน ถ้ามันมีความฟุ้งซ่าน ถ้ากิเลสมันเข้มแข็ง กิเลสมันรุนแรง มันก็พยายามจะชักลากหัวใจเราไป เห็นไหม ชักลาก คำว่า “ชักลาก”

สอุปาทิเสสนิพพาน ภารา หเว ปญจกฺขนฺธา ชันฺธํ ชันฺธํที่มันสะอาดบริสุทธิ์ ชันฺธํที่มันสะอาดบริสุทธิ์มันเป็นวิธีการนะ ชันฺธํที่สะอาดบริสุทธิ์มันไม่มีกิเลส นี่ชันฺธํของพระอรหันต์ เวลาพระอรหันต์ สอุปาทิเสสนิพพาน พระอรหันต์ยังมีชีวิตอยู่ที่นี่ มันก็มีชันฺธํ ชันฺธํคือรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ นี่มี มีอยู่เพราะว่ามันยังเหลือเศษส่วนอยู่ แต่เพราะไปได้การประพฤติปฏิบัติจนถึงที่สุดแห่งทุกข์ คือหมดสิ้นกิเลสไป ชันฺธํนี้เป็นชันฺธํ ภารา หเว ปญจกฺขนฺธา ชันฺธํที่สะอาดบริสุทธิ์ ชันฺธํที่ไม่มีกิเลส ชันฺธํที่มันไม่คืนรน ครูบาอาจารย์ท่านเปรียบว่า เห็นไหม เปรียบเหมือนหางจิ้งจก หางจิ้งจกเวลามันขาดออกไปจากตัวจิ้งจก หางมันจะคืนของมันอยู่อย่างนั้น มันมีของมันอยู่อย่างนั้น แต่มันไม่สืบทอด มันสืบทอดไปไม่ได้ เพราะมันเป็นหางจิ้งจก มันขาดออกมาจากตัวของมัน นี่ไง ชันฺธํที่มันสะอาดบริสุทธิ์มันเป็นอย่างนั้นไง มันไม่กระเทือนหัวใจใจ มันไม่สะเทือนความรู้สึกใจ มันเป็นการสื่อสาร มันเป็นรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ

รูปก็คือความรู้สึกนึกคิด เวทนาก็มีความรับรู้เรื่องความเย็นร้อนอ่อนแข็ง สัญญา สัญญาก็ยังจำได้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ยังจำนางพิมพาได้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจำพระเจ้าสุทโธทนะได้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังจำสามเณรราหุลได้ นี่สัญญาทั้งนั้นนะ สังขาร สังขารคือความคิดความปรุงแต่ง การสื่อสารกัน วิญญาณ วิญญาณก็รับรู้นั้น นี่ใจขั้นที่สะอาดบริสุทธิ์

แต่เวลากิเลส จิตมันมีวิชา พอจิตมันมีวิชานะ จิตมันสกปรก จิตมีวิชา มีพญามารอยู่ เวลามันขับเคื่อนออกไป มันเสวยอารมณ์ ขั้นใจ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ขั้นเหมือนกัน ขั้นของปุถุชน ชั้นมาร รูปก็เป็นมาร เวทนาก็เป็นมาร สัญญาก็เป็นมาร สังขารก็เป็นมาร วิญญาณก็เป็นมาร เป็นมารเป็นสมุทัย มันเหยียบย่ำหัวใจ ถ้ามันเป็นมาร เป็นการเหยียบย่ำหัวใจนะ มันชั้นมาร มันเป็นมารไปหมด เพราะมันมีวิชา มันมีพญามารอยู่ที่หัวใจ สรรพสิ่งในนี้มันเป็นมารไปหมดเลย

ถ้าเป็นมารไปหมดเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางและวินัยนี้ไว้ สอนอย่างนี้ไง สอนให้ทำความสงบของใจเข้ามา ทำความสงบของใจเข้ามาให้ขั้นมันเบาบางลง ให้พญามารมันอ่อนตัวลง ให้ขั้นนั้น สัญญา สังขารขั้น ถ้ามันมีสมาธิขึ้นมา ถ้ามีความสงบระงับเข้ามา ความรู้สึกนึกคิดมันจะคิดเรื่องธรรมๆ เรื่องธรรมคือเรื่องให้เห็นสัจจะความจริงในหัวใจไง ถ้ามันเป็นเรื่องธรรม เห็นสัจจะความจริงในหัวใจ มันจะเริ่มประพฤติปฏิบัติธรรมตามความเป็นจริง ประพฤติปฏิบัติธรรมตามแบบที่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ที่ครูบาอาจารย์เราสอนไง

ถ้าหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์เราสอนนะ สอนในภาคปฏิบัติไง ในภาคปฏิบัติมันต้องมีสติ มันต้องมีสมาธิ มันต้องมีปัญญา ปัญญาจะเกิดขึ้นมาจากการประพฤติปฏิบัติ ปัญญาจะเกิดขึ้นมาจากภาวนามยปัญญา ปัญญาจะเกิดขึ้นมาจากการที่เรามีความเพียรชอบ มีความเพียรชอบ มีความวิริยะ มีความอดสาหัสใจ

แต่ถ้าปฏิบัติทางโลกๆ เขาก็ทำกันไป ทำกันเป็นพอพิธิ เดินจงกรม นั่งสมาธิกัน ภาวนากัน แล้วก็ทำอวดอ้างชะด้วยนะ ทำอวดอ้าง ทำเป็นครบเป็นสูตรของเขา แล้วทำอย่างนั้น มันมีสิ่งใดขึ้นมา มันเป็นกิเลสเป็นหนอน

คำว่ากิเลสเป็นหนอนนี่นะ มันเข้าใจว่ากิเลสเป็นธรรม ถ้ามันเข้าใจว่ากิเลสเป็นธรรม มันทำลายตัวมันเอง เห็นไหม เกลือเป็นหนอนๆ เขาทำลายสังขม มันเป็นสุภายิตที่เขาให้เห็นว่า ถ้ามี

การหักหลังกัน มีการทำลายกันนั้น มันเป็นเรื่องเกลือเป็นหนอน คนกันเอง คนด้วยกันเองทำร้ายกันทำลายกันเพื่อจะเอาประโยชน์ คิดว่ามันจะเป็นประโยชน์นะ นั้นเกลือเป็นหนอน

ถ้ากิเลสเป็นหนอนนะ กิเลสเป็นหนอนนี้มันเข้าใจว่าการประพฤติปฏิบัติของตัวเองเป็นธรรมไหม มันเข้าใจว่ากิเลสเป็นธรรม มันเข้าใจว่าสิ่งที่ เป็นพิษเป็นภัยของเราเป็นธรรม แต่ครูบาอาจารย์ของเราท่านรู้ว่ากิเลสมันร้ายนัก กิเลสมันร้ายนัก ถ้ากิเลสมันร้ายนัก เราจะเริ่มชำระกิเลสอย่างไร คนถ้าไม่เคยเห็นกิเลส คนที่ไม่เคยเจอหน้ามัน ไม่ได้ต่อสู้กันมา มันจะรู้ว่าได้อย่างไรว่ากิเลส มันจะเล่นแร่แปรธาตุอย่างไร กิเลสมันมีเล่ห์เหลี่ยมอย่างไรของมัน แล้วมันครองหัวใจของสัตว์โลก มันจะให้สัตว์โลกนี้อยู่ด้วยความสะดวกสบายเป็นไปได้อย่างไร

คูสิ เวลาเราแสวงหา เราเป็นมนุษย์ เรามีหน้าที่การงานมา ทำก็เพื่อความมั่นคงของชีวิต ทำมาเพื่อให้ชีวิตเรามั่นคง เราจะมีเครื่องใช้สอยไปตลอดชีวิต มีบำเหน็จมีบำนาญ ว่าแก่เฒ่าขึ้นมาเขาจะได้ใช้ ตอนนี้บำเหน็จบำนาญก็ไม่พอใช้แล้วแหละ นี่คนพยายามจะคิดให้มันมั่นคง แต่มันมั่นคงขึ้นมาได้ไหมล่ะ โลกมันเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา

ฉะนั้น เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นไป เวลาปฏิบัติขึ้นมา เราก็ปฏิบัติว่าสิ่งนั้นเป็นธรรมๆ มันทำลายตัวมันเอง นี่กิเลสเป็นหนอนมันร้ายนัก กิเลสเป็นหนอน เห็นไหม เข้าใจไปหมดเลย เวลา มีสติขึ้นมามันมีความระลึกรู้ มันไม่คิดเข้าไป เขาบอกว่าสิ่งนี้เป็นธรรม เวลาทำความสงบ ทำให้มันเหม่อลอย ก็ว่านี่คือนิพพาน นี่มันเข้าใจผิดไป พอมันเข้าใจผิดแล้วทำลายตัวเอง แล้วมีความเชื่อด้วยนะ นี่กิเลสเป็นหนอน ถ้าเราจะไม่ยอมให้กิเลสเราเป็นหนอน เราทำอย่างไร

ถ้าเราไม่ให้กิเลสเป็นหนอน เราพยายามตั้งสติของเรา สิ่งต่างๆ เห็นไหม คูสิ เวลาหนอนนี้ นะ มันเกิดมาจากแมลงผลไม้ แมลงผลไม้ นะ แมลงวันมันไขในผลไม้ ผลไม้ชนิดใด เวลา มันมีหนอน หนอนมันขึ้น มันชอบมันไข คูสิ มันน่ารังเกียจไหม ถ้าในสมัยปัจจุบันนี้เขาไม่ใช้สารเคมี เขาบอกมันเป็นหนอนนั่นนะดี มันจะได้รู้ว่าเขาไม่ใช้สารเคมี มันจะรู้ว่ามันเป็นสิ่งที่ไม่ใช้สารเคมี มาในส่วนผสมนั้น นั่นก็เป็นเรื่องในการพิสูจน์กันเฉพาะว่ามันใช้สารเคมีและไม่ใช้สารเคมีเท่านั้น

แต่ถ้าในหัวใจของเราละ ถ้าในหัวใจของเราละ เวลา มันเกิดขึ้นมา เราก็ไม่รู้ ถ้ากิเลสเป็นหนอน เราไม่เข้าใจว่าสิ่งนั้นเป็นหนอน แล้วเพราะเราเข้าใจเองว่านี่เป็นธรรม พอเป็นธรรมขึ้นมา มันทำลายสิ่งที่เราจะเข้าไปสู่สัจจะความจริงแล้วละ

ทำลายหมายความว่า มันจะไม่พัฒนาของมันขึ้นไป แล้วไม่พัฒนาขึ้นไปแล้วนะ เวลาเข้าใจอย่างนั้น ฉะนั้น เวลาเข้าใจอย่างนั้นแล้ว ความเข้าใจอย่างนั้น ก็เห็นคุณค่าธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแก่นี้อเองหรือ สิ่งที่ว่านิพพาน สิ่งนี้เป็นธรรม ลัทธิธรรม มันมีความอย่างนี้หรือ แล้วพอมีความอย่างนี้แล้วนะ มันแสดงออกนี่สำคัญมาก

คนเราถ้าไม่มีหลักเกณฑ์ เวลาแสดงออกไปก็แสดงออกจากภูมิวิฤติภาวะความรู้ในใจนั้นนะ ถ้าวิฤติความรู้ในใจมันไม่มีสิ่งใดที่จะเทียบเคียงว่าสิ่งใดผิดสิ่งใดถูก ถ้าสิ่งใดผิด ผิดคือว่า มันไม่เข้าสู่ความจริง มันคาอยู่อย่างนั้น กิเลสเป็นหนอน มันว่าธรรมนี้เป็นสภาวะแบบนี้ แล้วก็บอกว่า ถ้าใครทำได้แบบนี้ สิ่งนี้เป็นธรรมๆ

สิ่งนี้เป็นธรรม ตักตามันก็เป็นธรรม เพราะตักตาเราป็นขึ้นมาแล้ว มันจะไม่มีความสำเร็จ ไม่มีทุกข์ไม่มีภัย มันจะตั้งของมันอยู่อย่างนั้น เว้นไว้แต่มันเป็นตักตา หรือว่ามันโดนทำลายไปเท่านั้นเอง นี่ไง ถ้าเรามีความเข้าใจผิดว่าความรู้ของเราเป็นธรรม มันแสดงออกมาด้วยความผิดพลาด ด้วยความว่าสิ่งนี้เป็นธรรม โดยที่ไม่มีอะไรเป็นขึ้นเป็นอัน ไม่มีอะไรเป็นเหตุเป็นผล ไม่เคยรู้จักกิเลสว่าหน้าตาเป็นอย่างไร

แต่ถ้าเราจะปฏิบัติตามความเป็นจริง เรามีครูมีอาจารย์ของเรา ถ้ามีครูบาอาจารย์ของเรานะ บอกว่าให้ทำความสงบของใจเข้ามา ทำไม่ต้องทำ ทำความสงบของใจเข้ามาเพื่อให้กิเลสมันไม่ได้แสดงตนจนเกินไป คุณสิ เวลาเราทุกข์ร้อนเต็มที่ เวลาเราโกรธเต็มที่ เวลาเราหลงเต็มที่ เรามีความเสียใจ มีความเดือดร้อนในใจมากน้อยขนาดไหน แล้วถ้าเรามีสติปัญญา เราขยับขยับมันขึ้นมา ระหว่างที่คนโกรธมากๆ กับคนที่โกรธปานกลาง กับคนที่ไม่โกรธ มันแตกต่างกันอย่างไร

จิตใจของเรา ถ้าเราไม่มีสติปัญญา เราไม่ทำความสงบของใจเข้ามา มันก็คืบรนไปตามแต่อำนาจของกิเลสที่มันขับไล่ ถ้ามันอำนาจกิเลสที่มันขับไล่ ไปศึกษาธรรมก็หลงไหลไปในธรรมว่าสิ่งนั้นเป็นธรรม สิ่งนั้นเป็นธรรม ทั้งๆ ที่ยังไม่ได้ปฏิบัติเลย นี่เพราะเราหวังใจ คนที่ปฏิบัติใหม่เป็นอย่างนั้น ถ้าเราปฏิบัติแล้วมรรคผลจะมีจริงหรือเปล่า เราปฏิบัติแล้วจะได้ผลไหม ถ้าเราปฏิบัติแล้ว ชีวิตเราจะเป็นอย่างไร นี่มันยังไม่ทำอะไรเลยนะ กิเลสเป็นหนอนแล้ว มันเจาะมันไชแล้ว

ถ้ามันเจาะมันไชหัวใจ หัวใจนี้มันจะตั้งมันได้อย่างไร เราต้องวางให้หมดเลย เราไม่ปฏิบัติธรรม เราก็ว่าชีวิตนี้เราก็ทุกข์ยากพอแรงอยู่แล้ว พอเรามาปฏิบัติธรรม มันก็ทุกข์ยากเข้าไปอีก วิดกกังวลไปทุกๆ เรื่องเลย คนเราเป็นอย่างนี้ทั้งนั้นนะ

คนเราเกิดมาด้วยเวรด้วยกรรม เกิดมารูปร่างหน้าตาแตกต่างกัน เห็นใหม่ สัตว์ทำให้คนอายุยืน สัตว์ทำให้ร่างกายของคนสวยงาม ถ้าทำทานไว้ เราเกิดมาจะมีโภคทรัพย์ นี่มันอยู่ที่การกระทำมา พอมันทำของมันมานะ

เดี๋ยวนี้โลกเขาเจริญนะ เขาก็มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงไปตามประสาโลกละ แต่เอาข้อเท็จจริงเอาข้อเท็จจริง เห็นใหม่ ถ้าเราเกิดมา รูปร่างหน้าตาแตกต่างกัน อยู่ที่อำนาจวาสนา เขาเรียกอุปสมบัติๆ อุปสมบัตินี้เราสร้างเวรสร้างกรรมมา มันมาเป็นแบบนี้ เราไม่ต้องเสียใจน้อยใจไปกับมันละนั่น เวลาเราประพฤติปฏิบัติ ทุกคนมันก็ไม่เท่ากัน มันก็ไม่เหมือนกัน

ถ้าทุกคนมันไม่เท่ากัน ไม่เหมือนกัน เราก็พยายามทำความสงบของใจเราเข้ามาให้ได้ ถ้าเราทำความสงบของใจให้ได้ เราวางให้หมด อย่าไปทุกข์ร้อน อย่าไปเดือดร้อนว่าเราปฏิบัติแล้วต้องเป็นพระอรหันต์ในวันพรุ่งนี้ เวลาปฏิบัติแล้วนั่งได้ ๕ ชั่วโมง ต้องได้สมาธิ ปัญญามันจะเกิดขึ้นมา ถ้าเรานั่งไม่ได้ ก็เราเป็นคนที่ไม่มีความอำนาจวาสนา เราเป็นคนทุกข์คนจนคนเจ็บใจ แล้วมันมีใครร่ำรวยละ

ร่ำรวยนี่มันร่ำรวยด้วยปัจจัยเครื่องอาศัยทั้งนั้นละ คนเราจะร่ำรวยไม่ร่ำรวย เห็นใหม่ คนจนผู้ยิ่งใหญ่ ครูบาอาจารย์ของเรา บริหาร ๘ แต่คำจุนโลก คำจุนศาสนา นี่คนจนผู้ยิ่งใหญ่ แล้วใครรู้ว่ามันยิ่งใหญ่จริงหรือไม่ยิ่งใหญ่จริงเป็นแบบใดละ แต่ยิ่งใหญ่จริง รู้ได้ รู้ไม่ได้ หลวงปู่มั่นท่านพยากรณ์ไว้เลยว่า ต่อไปจะมีพระหนุ่มๆ มาอยู่กับเรา จะเป็นผู้นำทั้งทางธรรมและทางโลก เห็นใหม่ หลวงปู่มั่นท่านรู้ของท่านนะ ท่านรู้ของท่าน นี่คนจนผู้ยิ่งใหญ่ ท่านทำของท่านในหัวใจ แล้วใครจะไปรู้ได้ละ

ฉะนั้น ในใจของครูบาอาจารย์ท่านก็ผ่านมาแล้ว ประสบการณ์ในวงกรรมฐาน รู้เท่าทันกันมา แล้วเราเป็นใคร เราก็เป็นลูกศิษย์กรรมฐานใช้ใหม่ เราจะประพฤติปฏิบัติของเราใหม่ เราต้องปราบปรามความเป็นหนอนในใจเราให้ได้ ถ้าปราบปรามความเป็นหนอนในใจของเราให้ได้ เราพยายามทำความสงบของใจเข้ามา แล้วเรามีสติปัญญานึกคิดอย่างนี้ จะทำให้จิตใจเรามีกำลังขึ้นมา จิตใจของเราไม่ต้องวิตกกังวล ไม่ต้องวิตกกังวลจนเกินไปว่าจะบีบคั้นมัน เวลาปฏิบัติขึ้นมาก็เดือนร้อนนัก เวลาไม่ปฏิบัติก็ทุกข์นัก แล้วปฏิบัติมันจะทำอย่างไรต่อไปนะ

แต่ครูบาอาจารย์ท่านปฏิบัติมาแล้ว ท่านเห็นผลของมัน เพราะท่านรู้อย่างนี้ เวลาครูบาอาจารย์ เวลาหลวงปู่มั่น เวลาผู้ที่ปฏิบัติใหม่เข้าไป ท่านจะฝึกหัดให้รู้จักอุปัฏฐากพระ ฝึกหัดให้

รู้จักข้อวัตรของพระ ฝึกหัดให้รู้จักการตัด การเย็บ การย้อม ฝึกหัดให้รู้จักกรรมวินัย ฝึกหัดให้รู้จักวินัยของพระ แล้วถ้ามีนิสัย ท่านก็บวชให้ นี่มันวางพื้นฐานกันมาแบบนี้ เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมามันก็รู้หลักรู้เกณฑ์ มีข้อวัตร คือใจมันมีข้อวัตร มีที่อาศัย คือใจมันไม่เดินรอนจนเกินไปใจ ใจมันมีที่พึ่งของมัน

แต่ปฏิบัติในสมัยปัจจุบันนี้ มาจากไหนก็ไม่รู้ มาถึงก็ปฏิบัติ พอปฏิบัติไปแล้วสบายๆ...นี่กิเลสเป็นหนอน มันทำลายความจริงใจทั้งหมดเลย แล้วบอกว่าสิ่งนั้นเป็นจริงใจ สิ่งนั้นเป็นจริงๆ แล้วเวลาแนะนำการปฏิบัติ แล้วทำอย่างไรต่อไปละ มันก็เป็นสูตรสำเร็จใจ เหมือนเรารู้ข้อสอบ รู้สูตรหมดเลย กิเลสมันรู้หมดเลย ตอบโจทย์ได้หมดเลย ทำอะไรก็ตอบได้หมดเลย แล้วกิเลสอยู่ไหน “อ้าว! ก็ว่างๆ ก็สบายๆ” กิเลสเป็นหนอน

แต่ของเรา เราต้องทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจสงบเข้ามาละ ความเป็นหนอนมันไม่มี มันไม่มีความเป็นหนอนของมันซะใหม่ ถ้าไม่มีความเป็นหนอนของมัน มันตามข้อเท็จจริงนั้น ถ้าจิตสงบแล้วนะ ออกฝึกหัดใช้ปัญญา การฝึกหัดใช้ปัญญานี้ การที่จิตสงบแล้วหนอนมันไม่มี แต่ถ้าเราไม่ฝึกหัดใช้ปัญญา เดียวแมลงวันมันจะไข่ พอแมลงวันมันไข่แล้วมันจะฝึกเป็นหนอน พอเป็นหนอนขึ้นมาทีลุ่มลูกคลุกคลาน

จิตเจริญแล้วก็เสื่อม เสื่อมแล้วก็เจริญ ขณะที่จิตมันเจริญแล้วเสื่อม เสื่อมแล้วเจริญ เห็นใหม่ เพราะคูสิ เดียวมันก็โกรธ เดียวมันก็ไม่โกรธ เดียวก็โกรธมาก เดียวก็โกรธน้อย ถ้ามีสติปัญญา มันก็รักษาใจไม่ให้โกรธได้ ถ้าสติมันอ่อน เดียวมันก็ผลอโกรธไปแล้ว พอผลอโกรธไปก็ เหม! สิ่งนั้นไม่ดีเลย เราไม่น่ากระทำเลย มันก็จิตใจเสียใจ นี่ฝึกหัดใช้ปัญญา ฝึกหัดมีประสบการณ์ขึ้นมา

พอมีประสบการณ์ขึ้นมา พอจิตมันดีขึ้น พุทโธๆ จิตสงบมากขึ้น ถ้ามากขึ้นแล้วทำไมออกฝึกหัดใช้ปัญญา ออกให้เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม ทำไมมันไม่เห็น ถ้ามันไม่เห็นนะ เราก็ทำความสงบของใจให้มากขึ้น ให้มากขึ้นเพื่อมีกำลัง มีกำลังแล้วก็ออกใช้งานมัน ออกใช้งานเห็นใหม่ ถ้าออกใช้งานให้เป็นตามข้อเท็จจริง ศีลก็คือศีล สมาธิก็คือสมาธิ ปัญญาก็คือปัญญา

แล้วปัญญา ถ้าเราฝึกหัดใช้ปัญญาของเรา เราเห็นได้นะ ถ้าจิตมันสงบแล้วเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม พอเกิดปัญญาขึ้นมา ปัญญามันจะแยกแยะของมัน พอปัญญาแยกแยะของมัน ถ้ามันปล่อยของมันได้ มันจะมีรสชาติ มันจะมีความสุข มันจะมีความแปลกประหลาด

มันจะมีความมหัศจรรย์ ทำไมจิตมันคิดได้ขนาดนั้น ทำไมหัวใจของคนเวลามันสลัด มันปล่อยวางกัน มันจะมีความสุขได้ขนาดนั้น นี่มันฝังใจนะ

มันฝังใจ แม้แต่ทำความสงบของใจ ทำสมาธิ มันก็คิดในรสของสมาธิ พอไม่ได้สมาธิ มันเดือดมันร้อน มันหงุดมันหงิด มันไม่ได้ตั้งใจ แต่ถ้ามันได้สมาธิ มันได้ดื่มกินสมาธิ มันได้มีความสุขมีความสุขของมัน มันก็พอใจของมัน มันก็มีความสุข แหม! นอนสบาย นอนสบาย พอมันเสื่อมขึ้นมาเดือดร้อนแล้ว เดือดร้อนนะ

จิตของมันได้พัฒนาขึ้นมา นีรสของธรรมๆ จิตมันได้สัมผัส ได้พัฒนาขึ้นมา เวลามันรู้มันเห็น ครูบาอาจารย์ที่ท่านปฏิบัติมา ท่านปฏิบัติมาอย่างนี้ จิตไม่สงบก็รู้ว่ามันไม่สงบ พอจิตมันสงบแล้ว มีกำลังหรือไม่มีกำลัง ถ้าจิตมันสงบแล้วถ้ามันเสื่อม มันก็รักษาจิตที่มันเสื่อมนั้นให้มันเจริญขึ้นมาได้อย่างไร สิ่งที่มันเสื่อม เสื่อมก็เป็นธรรมดาของมัน สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายก็ต้องดับไปเป็นธรรมดา เป็นสมาธิขึ้นมาเดี๋ยวมันก็เสื่อมไปเป็นธรรมดา มันเป็นเรื่องธรรมดา

นี่กิเลสเป็นหนอน มันมีเจริญแล้วเสื่อม เสื่อมแล้วเจริญ มันธรรมดาของมัน ถ้ากิเลสเป็นหนอน เพราะกิเลสมันทำลายใจ กิเลสมันทำลายหัวใจดวงนี้ใจ หัวใจดวงนี้มีอำนาจวาสนาที่จะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา แล้วเวลาปฏิบัติแล้วคิดว่าปฏิบัติแล้วกิเลสมันจะเชิดชู มันจะส่งเสริมใจ กิเลสที่ไหนมันจะเชิดชู มันจะส่งเสริมล่ะ มีแต่ธรรมะนะ มีแต่สติ สติธรรม สมาธิธรรม ปัญญาธรรม จะไปกำราบปราบปรามมัน

มันต้องมีความจริงขึ้นมาอย่างนี้ใจ ระหว่างกิเลสกับธรรมมันแข่งขันกันในหัวใจ มันปฏิบัติขึ้นมา มันรู้มันเห็นของมัน ผู้ที่ปฏิบัติมันรู้มันเห็น มันถึงเป็นสันตภิสุทธิโคใจ มันถึงเป็นปัจจุตังใจ มันเห็นแจ่มๆ กลางหัวใจใจ นี่ปฏิบัติมันเป็นอย่างนี้ มันทุกข์มันยากมันก็ทุกข์ก็ยากเพื่อความงอกงามความเจริญของมัน มันไม่ใช่มันทุกข์มันยากเพื่อความทุกข์ยากนี้ มันทุกข์มันทุกข์มันยากขึ้นมาก็เพื่อผลของสมาธิ เพื่อผลความสงบระงับในใจ

พอใจมันสงบระงับขึ้นมาละ ถ้ามันฝึกหัดใช้ปัญญา พอฝึกหัดใช้ปัญญา ปัญญาถ้ามันจับได้ จับได้มันก็เป็นผลงานแล้วละ นี่ใจ ที่ไม่เคยเห็นหน้ากิเลส ไม่เคยเห็นหน้ากิเลสเลย เวลาจะฆ่าหลานกิเลสใจ นี่หลานของมัน หลานของมันมาขูมาเหย่ ถ้าขูเหย่ มันเด็กๆ มันอนุบาลมาก แต่มันอนุบาลมากในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ มันอนุบาลมาก แต่มันใหญ่โตมาก

ในหัวใจที่ลึ้มลูกคลุกกลาน หัวใจที่ไม่มีหลักมีเกณฑ์ มันใหญ่โตมาก มันสามารถชักนำ มันสามารถหลอกลวง มันสามารถจูงจุมุกหัวใจเรา จูงจุมุกจิตให้เชื่อมั่น พอเชื่อมั่น เห็นไหม เชื่อมั่นก็กิเลสเป็นหนอนไง “สิ่งนี้เป็นธรรม โอ้ย! มันมีความเว้งว้าง มันมีความสุข”

ความสุข เห็นไหม ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม เวลามีความสุขความสงบนะ นี่ทุกข์ควรกำหนด อะไรเป็นทุกข์ล่ะ ถ้ากำหนดทุกข์ขึ้นมา แล้วใช้ปัญญา มันจะปล่อยวางทุกข์นั้นเข้ามา พอปล่อยวางเข้ามามันก็เป็นความสุข นี่ไง ถ้ามันเกิดเป็นความสุขขึ้นมา เวลามันปล่อย มันมีความสุขขึ้นมา แล้วความสุขล่ะ ความสุขมันอยู่กับเราไหมล่ะ? ความสุขมันก็อยู่กับเราชั่วคราว อยู่ด้วยกำลัง อยู่ด้วยเหตุ ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ ถ้ามีเหตุมีปัจจัยขึ้นมา เราพิจารณาเข้ามามันก็ปล่อยวาง ปล่อยวาง มีความสุขมาก มีความสุขมาก มีความสุข

แล้วความสุขอย่างนี้ ความมหัศจรรย์ของใจอย่างนี้ กับสิ่งที่เราได้คิดค้นมา สิ่งที่เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิ เรากำหนดพุทโธขึ้นมาเพื่อให้จิตสงบเข้ามา สงบระงับเข้ามาจากกิเลสหยาบๆ ที่มันกระตุ้น เห็นไหม บ่วงของมาร พวงดอกไม้แห่งมารที่มันลึ้มลูกคลุกกลานอยู่ สิ่งนี้อะมาล่อใจๆ อยู่ แล้วใจก็ไม่มีหลัก มันก็เสวยอารมณ์อยู่อย่างนั้นนะ นี่มันเสวยมันคิดมันนึกมันทำ มันเต็มไม้เต็มมือของมันนะ

แต่พอเราทำความสงบของใจเข้ามา พอใจมันปล่อยวาง อ้าว! ไม่โกรธดีกว่าโกรธ อ้าว! ไม่ฟุ้งซ่านดีกว่าฟุ้งซ่าน มันรู้มันเห็นเข้ามา มันสงบเข้ามา สงบเข้ามา นี่เป็นความสุขอันหนึ่ง ความสุข เห็นไหม

จิตเจริญแล้วเสื่อม เสื่อมแล้วเจริญ เราพิจารณาของเราสิว่า จนจิตมันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม พอเห็นความจริง เห็นความจริงมันก็จับต้องของมันได้ ถ้าจับต้องของมันได้ แล้วมันฝึกหัดใช้ปัญญาไป ถ้าฝึกหัดใช้ปัญญา ปัญญามันแยกแยะมันไป แยกแยะนะ แยกแยะ ฝึกหัดปัญญา ปัญญาในการฝึกหัดปัญญา

หลวงตาบอกมาก พูดบ่อยมากกว่าปัญญาเกิดเองไม่มี เป็นสมาธิแล้วปัญญามันจะเกิดขึ้นมา แล้วมันจะมีมรรคมีผล ไม่มี

ฉะนั้น หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น หลวงตา ท่านจะเน้นย้ำตลอดเลย ต้องฝึกหัดมัน ต้องชักนำจิตมาให้ฝึกหัดใช้ปัญญา

“แล้วปัญญาของเราก็มีอยู่แล้วสัญญาที่มันคิดอยู่นี้ มันจินตนาการ โอ้โฮ! เต็มไปหมดเลย”

กิเลสเป็นหนอน นี่ทุกคนคิดอยู่ จินตนาการธรรมะของพระพุทธเจ้า วิจัยได้ วิเคราะห์ได้ ธรรมะพระพุทธเจ้ารู้ทุกข้อ รู้ทุกอย่างเลย นั่นเป็นปัญญาใหม่ อย่างนั้นเป็นปัญญาใหม่ นั่นนะ กิเลสเป็นหนอน

นั่นปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ความจริงของเราไม่เกิดแม้แต่กระพริบ ถ้ากระพริบจะเกิดขึ้นมา ถ้าจิตมันสงบขึ้นมา จิตสงบแล้วขุดคุ้ยหากิเลส

“น้ำใสจะเห็นตัวปลา ถ้าจิตสงบแล้วมันจะเห็นกิเลส”...อีกร้อยชาติ! เป็นไปไม่ได้ ถ้าเป็นไปไม่ได้ ฤทธิชีพรมันไม่คาอยู่นั้นหรอก ฤทธิชีพรจิตสงบ เขาเป็นพระอรหันต์ไปหมดแล้วละ ฤทธิชีพรทำไมเป็นฤทธิชีพรอยู่อย่างนั้นละ ถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือสัตว์ขันธ์ ใครจะทำอย่างนี้มา นี่ไง เป็นไปไม่ได้

แต่ถ้าเป็นไปไม่ได้ เวลาจิตมันสงบ แล้วมันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม ธรรมารมณ์ความรู้สึกนึกคิด ความที่เป็นปมในหัวใจ ถ้ามันจับของมันได้นะ จับได้โดย สัมมาสมาธิ มันจะดีอกดีใจ นั่นละเห็นกิเลส คนเราจะฆ่ากิเลสต้องรู้จักกิเลส คนเราจะฆ่ากิเลส ไม่เห็นตัวมัน จะไปฆ่าใคร ฆ่าไม่ได้ ทำลายกิเลสไม่ได้ถ้าไม่รู้จักอะไรเป็นธรรมอะไรเป็นกิเลส เป็นไปไม่ได้หรอก

แต่ถ้ามันจะเป็นไปไม่ได้ จิตสงบแล้วถ้ามันจับต้องได้ มันจับกิเลสได้ โอ๊ย! มันตื้นตื้น ตื้นตื้นมาก พอตื้นตื้นแล้วเราแยกแยะของมัน พิจารณาของเราไป การพิจารณานะ พิจารณา เห็นใหม่ คุณติ ในการศึกษา เขาจะพิจารณาเรื่องอะไรละ โอ้โฮ! ถ้าเรื่องกายนะ ทางการแพทย์เขา วิเคราะห์วิจัยไว้หมดแล้ว โรคร้ายไข้เจ็บมันเกิดจากสิ่งใด ต่อมน้ำเหลือง จะเป็นเซลล์ เป็นไขมัน เป็นไวรัส รู้ไปหมดเลย

ถ้าพิจารณากาย หมอก็พิจารณาแล้ว แล้วได้อะไรละ แล้วพระทำไมต้องมาพิจารณาด้วยละ แล้วพิจารณาทำไม กาย พิจารณาทำไม

พิจารณาในความสักกายทิฐิ ความเห็นผิดของกายนี้ สิ่ง que ทุกคน ทุกคนมีกิเลสค้นหา ความทะยานอยาก จิตที่เกิดขึ้นี่ทุกดวงจิตมีกิเลสค้นหาความทะยานอยากถึงได้เกิด การเกิดมาเป็น มนุษย์มันมีวิชา มีมารครอบงำมาทุกๆ คน เพียงแต่ว่าวิชาซีพของเขา ใครศึกษาวิชาซีพใดมา เขา

ก็ใช้วิชาชีพนั้นเพื่อดำรงชีวิตของเขา ฉะนั้น ถ้าเขาศึกษามาทางการแพทย์ เขาก็ใช้ทางการแพทย์ นั้นเป็นวิชาชีพของเขา วิชาชีพคือใช้สารเคมี ใช้เคมี ใช้ตัวยาต่างๆ เพื่อรักษาโรค ระหว่างที่มัน ชำระล้างกัน ระหว่างเคมีกับเรื่องเชื้อโรค อันนั้นเขาศึกษามาด้วยการใช้ทำนองนั้นเอง ฉะนั้น การใช้ เขาวิเคราะห์อย่างนั้น เขาวิเคราะห์ทางวิชาชีพของเขา

แต่ถ้าเราพิจารณากายของเรา เราพิจารณากายของเราโดยที่เราไม่ได้ศึกษาทางการแพทย์มา เราจะไม่รู้หรือว่าการใช้สารเคมีสิ่งใดกับโรคภัยไข้เจ็บอย่างไร แต่ถ้าจิตเราสงบแล้วเราพิจารณากายของเรา เราต้องการถอดถอนสักกายทิฏฐิ ทิฏฐิที่ยึดมั่นถือมั่น โดยจิตได้สำนึกว่าจิตนี้เป็นเรา สรรพสิ่งนี้เป็นเรา เป็นเราโดยจิตได้สำนึก เห็นไหม กิเลสมันจะไม่เป็นหนอนแล้วละ มันจะเป็น สัจจะ มันจะเป็นความจริง มันจะเป็นความจริงขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ได้รู้ก่อน ได้อาสาวัชฌญาณ ได้ทำลายอวิชชาในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปด้วยขีปนปา ฏิญญา โดยเริ่มต้นนั่งตั้งแต่หัวค่ำ ท่ามกลาง แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ขึ้นมา นั่ง คืบเดียว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา แล้ววางธรรมและวินัย

เห็นไหม ธรรมะที่มีอยู่แล้วๆ ให้เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ให้เป็นตามความจริงของใจดวง นั้นขึ้นมา ถ้าใจดวงนั้นขึ้นมา มันพิจารณาของมัน พิจารณาแยกแยะของมัน ฝึกหัดใช้ปัญญา ถ้ามัน ปลอ่ยวาง นั้นเป็นการฝึกหัด นายแพทย์ฝึกหัดเขาต้องฝึกหัดในการใช้ยา ใช้การรักษา เขาศึกษา มาแล้ว เขาฝึกหัด เขาต้องมีแพทย์ควบคุมเขาให้เขาฝึกหัดจนกว่าเขาจะมีความชำนาญของเขา ให้ เขามั่นใจของเขาในการรักษาคนไข้ของเขา

เวลาเราปฏิบัติของเราขึ้นมา เราฝึกหัดใช้ปัญญาๆ ขึ้นมา ปัญญามันจะแยกแยะ แยกแยะ ของมันตามแต่กำลังของจิต ตามแต่อำนาจวาสนาของคน คนที่เขาวิตกจริต โทสจริต โมหจริต จริตของใครถ้ามันมีความโมหะ การแยกแยะพิจารณากายมันก็เคลิบเคลิ้มหลงไหลไปกับเขา หลงไหลไปกับอะไร? หลงไหลกับสิ่งที่รู้สิ่งที่เห็น ถ้าหลงไหลสิ่งที่รู้ที่เห็น นั้นนะกิเลสมันจะเป็น หนอนแล้วละ

ทั้งๆ ที่เราทำความดีมาตลอด เราทำความถูกต้องมาตลอด แต่ขณะที่เราทำขึ้นมา ถ้าเราไม่มี สติปัญญา สติปัญญาของเรานั้นไม่เป็นมัจฉิมาปฏิบัติ เวลาปฏิบัติขึ้นมามันเป็นอรรถกถา โยค กามสุขัลลิกานุโยค เวลาเป็นอรรถกถา โยค นี้ลำบากนัก ทำสิ่งต่างๆ ขึ้นมาล้มลุกคลุกคลาน มากนัก

แต่ถ้าเวลาพิจารณาไปแล้วมันปล่อยวาง มันมีความสุข นั่นนะเป็นสุข กามสุขัลลิกานุโยค มันมีความสุข มีความอะไรต่างๆ มันไม่ลงมัจฉิมาปฏิบัติ มันไม่ลงสู่ตามความเป็นจริงในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วมัจฉิมาปฏิบัติของใคร? มัจฉิมาปฏิบัติของกิเลส ถ้ามันถูกใจของเรามันก็เป็นมัจฉิมาปฏิบัติ นี่ไง กิเลสเป็นหนอน กิเลสเป็นหนอนนะ กิเลสเป็นหนอนนะ ทั้งๆ ที่ว่ามันกำลังจะได้จะเสียดันในหัวใจนะ ระหว่างกิเลสกับธรรมมันกำลังต่อสู้กัน ต่อสู้ด้วยอะไร? ต่อสู้ด้วยความเพียรของเรา ต่อสู้ด้วยสติปัญญาของเรา ต่อสู้ด้วยจิตของเรา

เพราะเรามีจิตของเรา เรามีจิตของเรา เรามีความเจตนาของเรา เรามีการกระทำของเรา มันถึงเป็นเนื้อเป็นหนังขึ้นมา พอเป็นเนื้อเป็นหนัง มันก็มีสติชอบ งานชอบ เพียรชอบ มันมีมรรคขึ้นมา พอมีมรรคขึ้นมา ถ้าเราจับกาย เวทนา จิต ธรรมได้ ธรรมจักรมันจะเคลื่อนของมันไป ถ้ามันเคลื่อนของมัน พิจารณาแยกแยะของมันไปๆ นี่ด้วยปัญญาของเรา ถ้าปัญญามันแยกแยะของมันได้ มันปล่อยวาง ปล่อยวาง ตทังคปหาน

การฝึกหัดใจ แพทย์ฝึกหัดเขาต้องฝึกหัดของเขาเพื่อความชำนาญการของเขา จนฝึกหัดชำนาญแล้ว อาจารย์ของเขาจะปล่อยเขาให้เขาคำรงชีวิตของเขาไป ถ้าเขาคำรงชีวิตเขาไป เขามีความชำนาญของเขา เขาทำหน้าที่การงานของเขา เขาเจริญรุ่งเรืองของเขา เขาจะเป็นผู้ชำนาญการต่อไปข้างหน้า

นี่ก็เหมือนกัน เราปฏิบัติของเรา แยกแยะของเรา คุณเลขของเรา เราพยายามทำของเรา ถ้ามันตทังคปหาน มันก็คือการฝึกหัดๆ การฝึกหัด ประสบการณ์ฝึกหัด มันฝึกหัดแล้ว นี่คืออะไร? นี่ก็คือภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการภาวนา ปัญญาไม่ใช่เกิดจากการศึกษา ศึกษามาแล้ว ศึกษามาเป็นทฤษฎี เป็นภาคปริยัติ ปริยัติต้องปฏิบัติ แล้วขณะที่ปริยัติจะมาปฏิบัติ ถ้าเอาปริยัติเข้ามาปนกันกับปฏิบัติ มันก็เป็นกิเลสเป็นหนอนไง มันสร้างภาพ เห็นใหม่

สุดมยปัญญา จินตมยปัญญา...สุดมยปัญญา มันเป็นทฤษฎี เรารู้อยู่แล้ว เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา มันเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อย่าหน้าด้านว่าเป็นของเรา ให้มีสติให้มีปัญญา ให้มีหิริมีโอตตปปะ มีความเกรงกลัว มีความละอาย ให้หัวใจมีความละอาย ละอายกับใจ ว่าสิ่งนี้เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่สุดมยปัญญา เวลาปฏิบัติ ถ้าสุดมยปัญญาเป็นพื้นฐาน มันจะเกิดจินตมยปัญญา มันจะเป็นจินตนาการไปทั้งนั้น แล้วรู้เห็นๆ ไปทั้งนั้น นี่กิเลสเป็นหนอน กิเลสเป็นหนอน

กิเลสเป็นหนอนเพราะมันทำลายโอกาสของตัวเอง แล้วกิเลสมันละเอียดอ่อน มันทำอยู่
อย่างนี้ แต่ถ้าเราปล่อยวางให้หมด ให้เป็นความจริงขึ้นมา ให้มีเนื้อหนัง มีข้อเท็จจริงของเรา มี
การกระทำของเรา ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ศึกษามาเป็นแนวเป็นทางนะ สาธุ
ขณะปฏิบัติมันต้องปฏิบัติตามความเป็นจริง

นี่ศึกษามา คุณติ นักรบคนไหนเวลาเขาจะออกรบ เขาต้องมีตำราไปด้วย เขาศึกษามาแล้ว
ศึกษามานะ นักรบนะ ทหารเขาเรียนมาแล้ว เรียนมาจบแล้วละ เขาฝึกมาจนพร้อมแล้ว เวลาออก
รบ เขาก็มีแต่อาวุธของเขาไปเท่านั้นนะ เขาไม่เอาตำราไปด้วยหรอก นี่ก็เหมือนกัน เวลาปฏิบัติ
แล้ว ทำไมธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าศึกษามาแล้วจะต้องเอามาด้วยละ วางไว้ดี
ถ้าวางไม่ได้ เป็นสมาธิไม่ได้

เพราะวางนั่นคือสมาธิ ถ้าพุทโธๆ ปัญญาอบรมสมาธิ เป็นสมาธิมาก็คือวางไว้หมด ตัวมัน
เองถึงเป็นอิสระขึ้นมา แล้วพอตัวเองเป็นอิสระขึ้นมา เวลาค้นหา ค้นหาหน้ากิเลส จะดูหน้ากิเลส
กิเลสที่มันหลอกหลวงเราแล้วพาเราเวียนว่ายตายเกิดนี้ ขอคุณน้ำมันหน่อยสิว่าไอ้คนที่อยู่กับเรา อยู่
กับเราแท้ๆ ใจกับเงามันอยู่ด้วยกันมา ทำไมไม่เคยเห็นหน้ากันเลยละ ขอคุณน้ำมันหน่อยนะ

พอได้เห็นน้ำมัน พอจิตสงบแล้วได้เห็นน้ำมัน พอเห็นหน้าขึ้นมา มันสะท้อนหัวใจ
มาก ใครเห็นกายนะ ใครจับกายได้ จับเวทนาได้ จับจิตได้ จับธรรมได้ นี่คือผลงานอันยิ่งใหญ่
ผลงานของใจอันยิ่งใหญ่

ทุกคนหาสมบัติมาเพื่อดำรงชีวิต ทุกคนหาลาภสักการะมาเพื่อดำรงตนให้สังคมยอมรับ
แต่ทุกดวงจิตไม่เคยรู้จักตัวเอง ทุกดวงจิต ถ้าจิตสงบเข้ามา มันจะเป็นตัวของมัน พอตัวของมัน
แล้วตัวของมัน มันทรงตัวมันได้อย่างไร มันเวียนว่ายตายเกิดเพราะเหตุใด นี่เพราะมันมีกิเลสคอย
ขับไสไล่ มันมีทัศนหาความทะยานอยากคอยขับเคลื่อนอยู่ มีสมุทัยอยู่ไง แล้วถ้าเห็นกาย เห็นเวทนา
เห็นจิต เห็นธรรม มันเห็น นี่เห็นสิ่งที่มันเป็นที่แสดงออกของกิเลสไง ก็เห็นหน้ากิเลสไง

ถ้าเห็นหน้ากิเลส มันจะมีความมหัศจรรย์มาก ถ้ามหัศจรรย์มากนะ แล้วพอฝึกหัดใช้ปัญญา
ของเราไป ฝึกหัดใช้ปัญญา นี่ไง มันจะเห็นว่าภาวนามยปัญญาเป็นอย่างไร คนที่ปฏิบัติเป็น เขาจะ
รู้จักว่าการภาวนา ธรรมจักร จักรที่เกิดจากใจมันเป็นอย่างไร ถ้ามันเป็นอย่างไร มันถึงทะนุถนอม
ไง หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์เรา ท่านทะนุถนอมมาก

หลวงตานะ เวลาท่านอยู่ที่วัด ถ้าใครผลอ ใครเหม่อใครลอย ท่านรับไม่ได้เลย เพราะนั่นนะกิเลสมันจี๋หัว นั่นล่ะชากศพเดินได้ มันไม่มีสติมีปัญหาในตัวมัน แล้วคนที่เป็นครูบาอาจารย์นะ เหมือนเราเป็นโค้ชนักกีฬา แล้วนักกีฬาของเรามันไม่สู้เลย ใจไม่เอาเลย มันลงไปแข่งมันมีแต่แพ้กับแพ้

เรา ระหว่างกิเลสกับธรรมในใจเรามันต่อสู้กันแข่งขันกัน แล้วนักรบแสดงออกอย่างนั้นหรือ นี่ไง สิ่งทีเวลาคูบาอาจารย์ของท่านเป็นธรรมนะ นี่เป็นธรรม หนึ่ง ไม่ให้คลุกคลี คนทีภาวนาเป็นไม่คลุกคลีเด็ดขาด การคลุกคลีนะ เพราะอะไร เพราะเราจะต่อสู้กับกิเลสของเรานะ ระหว่างกิเลสกับธรรมมันต่อสู้กันในใจ เรายังมีเวลาไปคลุกคลีกับคนอื่นอีกหรือ เรายังมีเวลาไปรับรู้คนอื่น ไปแบกหามเรื่องคนอื่นอีกหรือ ระหว่างกิเลสกับมันธรรมสู้กันอยู่

เวลาเราปล่อย เห็นไหม คุณติ การแข่งขันกีฬาของเขา สัตว์ทีเวลามันชนกันอย่างนี้ มันเป็นเรื่องชีวิตมันเลยนะ มันต่อสู้กันเต็มที่ของมันนะ นี่ก็เหมือนกัน ระหว่างกิเลสกับธรรมมันต่อสู้กันเรามีบุคคลทีสามเข้าไปขวางได้ไหม มีบุคคลทีสามเข้าไปวุ่นวายกับการทีสัตว์ร้ายทีมันกำลังต่อสู้กัน มันเป็นไปได้ไหม? มันเป็นไปได้ นี่ก็เหมือนกัน ระหว่างกิเลสกับธรรมทีมันต่อสู้กัน มันมีสติมีปัญหา สติปัญญานะ เดียวภาวนาไปจะเป็นมหาสติ มหาปัญญานะ มันจะเข้มข้นขึ้นไปเรื่อยๆ แล้วมันจะมีเวลาไปอย่างนั้นอีกไหม นี่พูดถึง เวลาครูบาอาจารย์ท่านปฏิบัติของท่านมาอย่างนี้ ท่านจะรู้

แล้วท่านว่า ถ้าในใจมันมีงาน มีงานหมายความว่า ระหว่างกิเลสกับธรรมมันจุดติด มันต่อสู้กันได้ เขาจะเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา เขาจะต่อสู้ของเขา เว้นไว้แต่พอจิตมันเริ่มเสื่อม ถ้ามันเริ่มเสื่อม ผู้ทีฝึกหัดใหม่ ปฏิบัติใหม่ มันรักษาไม่เป็น มันจะเสื่อม พอมันเสื่อมขึ้นมา เพราะอะไร เพราะไม่มีความชำนาญ

ถ้าคนเสื่อมนะ คอตกเลยล่ะ พอคอตกนะ เศรษฐีแล้วล้มละลาย จะมีความทุกข์มาก อย่างเราไม่เคยเป็นเศรษฐี แล้วเราก้ไม่เคยมีเงินมาก เราก้อยู่ของเราได้ล่ะ นี่ก็เหมือนกัน ถ้าคนปฏิบัติไม่ได้ มันก็เหมือนปกติ เราไม่ได้เป็นเศรษฐี แต่คนปฏิบัติได้ขึ้นมามันเป็นเศรษฐีแล้วล้มละลายล้มละลายขึ้นมา เราก้ต้องตั้งต้นใหม่ เริ่มต้นขึ้นมา ไม่มีทางแก้

ทางแก้ของเรานะ เราก้ตั้งสติของเรา นี่ตั้งสติ แล้วถ้าสติมันตั้งไม่ได้แล้ว เพราะมันอาศัย อารมณ์กับสมบัติเดิม ของเคยได้มันจะอาศัยอารมณ์มาก พออาศัยอารมณ์ จิตมันส่งไปอยู่ที่อาศัย

อารมณ์หมดใจ แต่ถ้ามีปัญหา เราตัดกังวลในความอาลัยอารมณ์ทั้งหมด อาลัยอารมณ์ไปมันจะเพิ่มโทษได้สองเท่าสามเท่า กิเลสเป็นหนอน กิเลสเป็นหนอน จะทำให้เราล้มลุกคลุกคลานตลอดไป เราต้องไม่ให้กิเลสมันเป็นหนอน หนอนคือทำลายใจเราเอง

ถ้าเราเห็นว่ากิเลสเป็นหนอน มันทำลายเรา นี่กิเลสมันก็แยอยู่แล้ว กิเลสมันก็ทำให้เราล้มลุกคลุกคลานอยู่แล้ว แล้วมันยังเป็นพิษเป็นภัย มันเป็นหนอน มันทำลายตัวมันเอง โอ๊ย! มันทุกข์สามชั้นสี่ชั้นนะ แล้วความทุกข์อย่างนี้มันเกิดที่ไหน? มันเกิดบนหัวใจของเราด้วยความลุ่มหลง

ถ้าเรามีสติปัญญา เรามีสติปัญญา ไม่คิดถึง ไม่คิดถึงสิ่งสมมติที่เคยได้ ไม่คิดถึงสิ่งใดทั้งสิ้น ถ้ามันคิดถึงนะ แล้วจิตใจมันก็ยุ่งกังวล จิตใจมันยังคือด้านอย่างนี้ นี่ธาตุขันธ์ทับจิต ธาตุขันธ์มันมีกำลัง ก็ต้องอดนอนผ่อนอาหารให้มันเบาลง มันมีเทคนิคของมัน เวลาครูบาอาจารย์ท่านผ่านเหตุการณ์อย่างนี้มาทุกองค์! ครูบาอาจารย์ที่ปฏิบัติมา จิตเวลาปฏิบัติ คนทำงานไม่เคยผิด ไม่มีเรากนออกฝึกหัด ออกปฏิบัติแล้วจิตมันไม่เคยล้มลุกคลุกคลาน ไม่มี ฉะนั้น เวลาไม่มี เวลาจะเป็นครูบาอาจารย์ขึ้นมาได้ มันมีประสบการณ์อย่างนั้นขึ้นมา แล้วประสบการณ์อย่างนั้นขึ้นมา ท่านคอยชี้ คอยแนะ คอยบอก

หลวงตาท่านพูดอยู่ จากมือมือหนึ่งส่งให้อีกมือหนึ่งใจ จากใจดวงหนึ่งสู่ใจดวงหนึ่งใจ ยื่นให้ๆ เรารับกันไม่ได้ เรารับสิ่งนั้นไว้ไม่ได้ ถ้าเรารับไม่ได้ แล้วอยากได้ไซ้ไหม ทุกคนมาปฏิบัติกันปฏิบัติเพื่ออะไร? เพื่อพ้นทุกข์ ทุกคนอยากได้ ใจนี้มันอยาก เรียกร้องอยากได้มาก อยากได้มาก แต่เวลาท่านยื่นให้ รับไม่ได้ รับไม่เป็น เพราะจิตใจที่ไม่เหมือนกัน ใจใจสิ่งที่ยื่นมามันมีคุณค่าทั้งนั้น

แต่ทางโลกนะ มองมูมกลับใจ ถ้ามองมูมกลับ ถ้าจะยื่นให้ก็ต้องบอกสิว่าลูกศิษย์คนนี่ลูกศิษย์ชั้นเลิศ ลูกศิษย์องค์นี้จะเป็นพระอรหันต์ในวันพรุ่งนี้ องค์นี้หรือองค์นี้กำลังลอยมาจากฟ้า... มันอยากได้อย่างนั้น มันอยากได้แต่คำสรรเสริญนิทาน มันอยากได้แต่คำยกย่องสรรเสริญ มันอยากได้อย่างนั้น แต่ครูบาอาจารย์ท่านไม่ให้หรอก

ท่านให้แต่สติ ท่านให้แต่เตือนสติ ให้แต่สิ่งที่ให้เราย้อนกลับมาที่ใจของเรา เพราะมันจะเกิดที่นั่น มันจะเกิดที่นั่น มันจะเกิดที่จิตที่ล้มลุกคลุกคลาน จิตที่ทุกข์ยากนั้นนะ มันจะสร้างตัวมันขึ้นมา มันจะเป็นปัจเจกตั้ง มันจะเป็นสันทิฎฐิโก มันจะเกิดจากจิตดวงนั้น

แต่เวลาจิตเราเสื่อม เราก็เร่าร้อน เราก็รู้มร้อน เราก็ทุกข์ของเรา เห็นไหม ทุกข์ขนาดไหน นะ มันทุกข์เต็มทุกข์ ทุกข์ซ้ำซาก แต่ทุกข์แล้วเราก็ว่าง เพราะจิตนี้เวียนตายเวียนเกิดในวัฏฏะ มันก็เป็นแบบนี้ มันเป็นแบบนี้จริงๆ แล้วขณะที่เรามีอำนาจวาสนา เราทำขึ้นมา เราจะทำของเราขึ้นมา แล้วมันมีสิ่งนี้มา มันมาจุกกระชาก

เวลาไม่เคยรู้ไม่เคยเห็น มันก็เป็นคนที่ไม่เคยรู้เคยเห็น มันก็ไม่มีสิ่งใดเปรียบเทียบ เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาจนมันมีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมา จนมันมีกำลังขึ้นมาแล้วมันเสื่อมไป นี่มันรู้มันเห็นแล้ว สิ่งที่ไม่รู้ไม่เห็นมันก็ไม่มีสิ่งใดเปรียบเทียบ มันก็ไม่กังวลกับมันจนเกินไป สิ่งที่คุณเคยมีเคยเป็นขึ้นมาแล้วมันเสื่อมไป กระทบกระชากนำคุณเลย ตัดสิ่งนี้ซะ อย่าให้กิเลสเป็นหนอน อย่าให้มันเผาผลาญเรา แล้วเราพยายามตั้งสติของเรา

พัฒนาไป มันต้องมาได้ เพราะก่อนหน้านั้นเราก็ทำขึ้นมาได้ ถ้าทำขึ้นมาได้ สู้มัน ตั้งใจ แล้วพยายามกระทำ ถ้าตั้งใจแล้วพยายามกระทำ พัฒนาขึ้นมา ศีล สมาธิ ปัญญา มีมรรคเท่านั้น ทางอันเอก มัคโค ทางอันเอกที่เขาชำระล้างกิเลส พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ นี่ปัญญามันเกิด พอปัญญามันเกิด ล้มลุกคลุกคลาน ขาดสมาธิก็ทำสมาธิให้มันคงขึ้น ถ้าสมาธิแล้วมานอนจมอยู่ก็ฝึกหัดใช้ปัญญาของมัน ถ้าฝึกหัดใช้ปัญญา นี่มันมีมาปฏิบัติ ความพอดี ระหว่างสมาธิกับระหว่างปัญญามันจะก้าวเดินอย่างไรต่อไปของมัน แล้วก้าวเดิน พิจารณาซ้ำพิจารณาซาก

เวลามันเสื่อมก็ล้มลุกคลุกคลาน เวลามันไม่ได้ผลขึ้นมา สิ่งทีกิเลสมันซ้ำเติม ก็บอกว่าสิ่งนี้เราทำแล้วไม่ได้ เราทำแล้วเรามีความผิดพลาดตลอดเวลา นี่กิเลสมันซ้ำเติม เราพยายามใช้ปัญญาแยกแยะของมันมา สร้างความมั่นคงของเรา แล้วใช้ปัญญาของเราไป นี่ตรงนี้ทางออก

ถ้ามันมีสมาธิปฏิบัติทางใจ ความเป็นจริง ความสมดุลของมัน แล้วเวลาถึงที่สุด เวลาพิจารณาไปนะ เวลาตึงคปทานมันปล่อย ตึงคปทานมันปล่อยชั่วคราวๆ ความปล่อยอย่างนี้ก็เป็น การฝึกหัด ฝึกหัดหาประสบการณ์ มันปล่อยมากปล่อยน้อยก็แล้วแต่ มันสมดุลขนาดไหน มันเป็นความจริงขนาดไหน พิจารณา

พิจารณากาย เวลากายมันเกิดขึ้น ถ้าจิตมันมีกำลังนะ ให้มันขยายส่วน ให้มันแปรสภาพให้ดู มันแปรสภาพไปเลย เวลาดู ถ้ามันแปรสภาพไม่ได้ มันแปรสภาพ ดูทีแรกมันปล่อยนะ โอ้อโฮ! มันฟังใจๆ แล้วจะเอาอีกๆ จะเอาอีก เห็นไหม พิจารณาซ้ำๆ ไปนะ มันไม่ไปแล้ว มันไม่ไป มันไม่

ไป ทำอย่างไรล่ะ? กลับ วางเลยๆ กลับมาทำความสงบของใจให้มากขึ้น พอจิตมันมีกำลังขึ้นมา มันก็จับกายขึ้นมาใหม่ พิจารณาซ้ำเข้าไปอีก

ถ้ามันจะแปรสภาพ อย่าใช้สติปัญญาของเรา มันเคยเป็นแบบนี้ จะให้มันเป็นแบบนี้... ไม่ใช่ ไม่มีสิ่งใดซ้ำสอง มันจะเป็นอย่างไรก็ได้ให้มันเป็นในปัจจุบันนั้น มันเป็นปัจจุบันนั้นคือสิ่งที่นึกไม่ได้ คาดไม่ถึง แต่ถ้าเป็นนึกได้ คาดถึง นั่นคือสติปัญญา เวลาพิจารณาไปแล้ว เราไม่มีหน้าที่จะบอกทำให้ กายมันแปรสภาพอย่างไร ให้สิ่งที่มันจะเห็นข้างหน้า ให้เราเข้าใจอย่างไร ถ้าบอกให้เข้าใจ ดัก หน้า ดักหลัง นั่นเป็นอดีตอนาคต เป็นไปไม่ได้

เวลาจิตสงบแล้วจับขึ้นมาพิจารณาไปด้วยกำลังของเรา มันจะเป็นอะไรก็เป็นต่อหน้า มันจะย่อยสลายอย่างไรก็ย่อยต่อหน้า มันจะกลับคืนไปสู่สถานะเดิมของมันก็เป็นต่อหน้า พอเป็นต่อหน้ามันก็ปล่อย มันก็ปล่อย ซ้ำๆ ของมันอยู่อย่างนั้น นี่พิจารณากาย พิจารณาเวทนา พิจารณาจิต พิจารณาธรรม เหมือนกัน แต่วิธีการต่างกัน

เพราะพิจารณากายเป็นรูปธรรมที่รู้เห็นได้ง่าย ถ้าพิจารณาธรรม ธรรมคือความรู้สึกนึกคิด คือความเป็นปมในใจ ปมในใจสิ่งใดที่มันฝังใจๆ ปมนั้นนะ ถ้ามีปัญหา จับได้ มันแยกแยะได้ แต่ถ้าสมาธิมันอ่อนนะ จับแล้วมันเป็นกิเลสเลยล่ะ ปมในใจนะ เพราะปมในใจมันเป็นกิเลสที่มันผูก มันฝังใจใช่ไหม ถ้าสมาธิมันอ่อน สมาธิมันไม่มีกำลังนะ ปมอันนั้นมันคิดจนเป็นโลกไปเลย จนเป็นเรื่องอารมณ์ จนเป็นเรื่องความรู้สึก จนเป็นเรื่องที่คิดแล้วน้ำตาไหล

แต่ถ้ามันเป็นธรรมนะ ถ้ามีสติมีกำลังของมันนะ มันคิดแล้วมันเห็นโทษ เห็นโทษนะ คิด ซ้ำคิดซ้ำ พอคิดแล้วมันปล่อย ปล่อย สุขมาก! ใจปมที่ในใจ ใจปมที่มันฝังใจมันปล่อยได้นะ ของที่มันอยู่กับเรา ทำไมมันปล่อยได้ล่ะ มันปล่อย มันพิจารณาซ้ำๆ ไป พิจารณาของมัน นี่คือการฝึกหัดใช้ปัญญา แล้วปัญญาอย่างนี้พอมันเกิดขึ้นมา นี่ภาวนามยปัญญา

เราจะเห็นชัดเจนมาก ระหว่างภาวนามยปัญญากับโลกียปัญญา ชัดเจน ถ้าภาวนาขึ้นไป แล้วมันจะชัดเจนของมัน มันถึงจะรู้ได้ไง

นี่ไง เวลาครูบาอาจารย์ของเรา ท่านรู้ท่านเห็นของท่านไง ท่านรู้ท่านเห็นของท่าน มันมี เนื้อมีหนังขึ้นมา มันเป็นชั้นเป็นตอนขึ้นมา การจิตสงบมันสงบอย่างไร เวลาออกใช้ปัญญา ปัญญา

อย่างไร มันเป็นขั้นเป็นตอน แล้วคนไม่รู้พูดไม่ได้หรือ แม้แต่คนที่ปฏิบัติไปตามปัญหานะ บอกให้พูดให้เข้าใจๆ มันเข้าใจไม่ได้หรือ แต่ถ้าคนเป็น คนเป็นนะ พูดนี้รู้ทันทีเลย ถ้ารู้ทันทีเลยนะ

เราซ้ำของเรา เราพิจารณาของเราบ่อยครั้งเข้าๆ ถึงเวลาที่สุดแล้วมันขาด! ถ้าพิจารณากาย กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ มันขาดเลย พอขาดขึ้นไป ขาดกับไม่ขาดต่างกันอย่างไร เวลาตทั้งหมดมันปล่อยแล้ว ปล่อยแล้วมันก็มีปมในใจ ปล่อยอย่างไรมันก็มี เพราะสังโยชน์ก็คือสังโยชน์ไง สักกายทิฎฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส สังโยชน์ ๓ ถ้าสังโยชน์ ๓ มันมีอยู่ ปล่อยอย่างไรมันก็มี ถ้ามันปล่อย มันมีแน่นอน ปล่อยก็มี

เพราะมันมีตทั้งหมดกับสมุจเฉตพหวน ตทั้งหมดคือมันปล่อยชั่วคราว การปล่อยชั่วคราว ปล่อยแล้วก็ปล่อย ปล่อยแล้วก็ปล่อยมันไป แล้วก็ต้องฝึกหัดซ้ำต่อไปๆ เพราะการตทั้งหมดมันเป็นบาทฐานให้เกิดสมุจเฉตพหวน

ถ้าสมุจเฉตพหวนเวลามันขาด มันถอนสังโยชน์เลย เวลาขาดผลัวะ! กุปปธรรม อกุปปธรรม กุปปธรรมคือ สพุเพ ฐมฺมา อนตฺตา เห็นใหม่ ว่าสพุเพ ฐมฺมา อนตฺตา ธรรมะนี้เป็นอนัตตา... อนัตตาเพราะเราฝึกหัดนี้ไง อนัตตาเป็นทฤษฎีไง เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า คนเราเกิดมามีตัวตน มีอัตตา เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ให้คำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนด้วยอนัตตา เหมือนทางการแพทย์ เขาให้ยา ยาเคมีให้เพื่อรักษาโรค ให้มันมีปฏิกริยาทางเคมี การให้ยากับการรักษาโรค นี่มันก็เป็นอนัตตา โรคมันมีไข้ไหม เวลาให้ยาไปแล้ว ยาไปกำจัดโรคนั้นไข้ไหม พอยานั้นกำจัดโรค นี้ไง สพุเพ ฐมฺมา อนตฺตา มันต้องเป็นอนัตตาแน่นอน ถ้าไม่เป็นอนัตตา โรคมันก็ไม่หายนะสิ ถ้าโรคมันหาย มันก็ต้องเป็นอนัตตาสิ มันต้องมีปฏิกริยาของมันไง ปฏิกริยาที่มันแปรสภาพคืออนัตตาไง สพุเพ ฐมฺมา อนตฺตา นี้กุปปธรรม

แล้วกุปปธรรมละ สิ่งที่เป็นธรรมจริง นั่นละธรรมแท้ๆ ใจ ถ้ามันเป็นธรรมจริงขึ้นมา กุปปธรรม อกุปปธรรม...อกุปปธรรม อฐานะที่จะแปรสภาพ เพราะถ้ามันขาด มันจะเป็นแบบนี้ แล้วเป็นอย่างนั้นเพราะอะไร เป็นแบบนี้เพราะมันเป็นปัจจัยตัด มันรู้ขึ้นมาท่ามกลาง เพราะมันเป็นธรรม

เวลาทองวางต่อหน้า ทองกับตะกั่ว รู้ได้ไหม ตะกั่วก็เห็นอยู่แล้ว มันขาวๆ ทองมันเหลืองๆ ทองแท้ๆ ไม่ใช่ขึ้นนะ ถ้าขึ้นนั้นมันเป็นกิเลสเป็นหนอน ถ้าจี้ กิเลสเป็นหนอนเลย

“โอ้! ปฏิบัติแล้วมันขาดนะ เหลืองๆ มีกลิ่นคั่วๆ กลิ่นตุๆ เลย” นั่นมันขาดปลอมไง เวลา กิเลส กิเลสมันหลอกนะ เวลากิเลสมันหลอก กิเลสเป็นหนอน มันสร้างภาพ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปฏิบัติมาเพื่อสัจจะความจริง ระหว่างตะกั่วกับทอง เราก็รู้ได้ นี่สมมุติเจต ปทาน แต่ถ้ามันกิเลสเป็นหนอนนะ “โอ้! ทองของฉันมันกลิ่น นิ่มๆ น่ะ มันลอยน้ำได้ด้วย” แต่ถ้าทองมันไม่ลอยน้ำหรอก มันจม แต่ถ้าเป็นทองของกิเลสนะ เป็นกิเลสเป็นหนอนนะ มันลอยน้ำได้นะ

เวลาครูบาอาจารย์ท่านฟัง ท่านรู้ อะไรเป็นจริง อะไรไม่เป็นจริง ถ้าอะไรเป็นจริงไม่เป็นจริง เวลาเป็นอกุศลธรรมมันเป็นความจริง ความจริงอย่างนี้เกิดขึ้นมาจากเราประพฤติปฏิบัติกัน ถ้าปฏิบัติแล้วถ้ามันเป็นความจริงนะ สัจธรรม สัจธรรมเกิดกับเรา มันเห็นพื้นฐานหมดใจ ถ้าจิตไม่สงบ ใช้ปัญญาอย่างนั้น นั่นนะกิเลสเป็นหนอนตั้งแต่เริ่มต้น แล้วถ้าเราวางไว้ แล้วเราทำความเป็นจริงขึ้นมา ถ้าสงบเข้ามา รู้แล้ว ถ้าคนไม่มีอำนาจวาสนา ถ้าสงบเข้ามาที่ว่่านี่คือนิพพาน เห็นไหม กิเลสเป็นหนอนทำลายโอกาสของมัน

แต่ถ้าเรามีสติปัญญา มีครูบาอาจารย์คอยชี้แนะ คอยชี้แนะเรา เราปฏิบัติของเราต่อๆ ไปเรื่อยๆ ไป จิตสงบแล้วให้มีหลักมีเกณฑ์ เวลามันออกเห็นกิเลส เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม ตามความเป็นจริง แล้ววิปัสสนาใคร่ครวญมัน จนถึงที่สุดเวลามันขาด เห็นไหม เวลามันปล่อยวางชั่วคราวแล้วมันขาด มันแตกต่างกัน ความแตกต่างอย่างนี้มันมีอยู่ ถ้าวิปัสสนาของจิตที่มันพัฒนาเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป แล้วเวลาจิตมันขาดแล้ว ถ้าเราทำความสงบให้มากขึ้น มันจะไปเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมมากขึ้น

ในวงกรรมฐานบอก กายในกาย จิตในจิต ทุกข์ในทุกข์ เวลามันปฏิบัติขึ้นไป มันจะละเอียดขึ้นไป ถ้ามันไม่ละเอียดขึ้นไป มันก็ได้อยู่แค่นี้ เป็นนางวิสาขาที่ได้อยู่แค่นี้ แต่พระอานนท์ ท่านก็ได้เป็นพระโสดาบันเหมือนกัน อุบัติจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเหมือนกัน แต่ท่านปรารถนาถึงที่สุดแห่งทุกข์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยากรณ์ไว้เลย “อานนท์ ต่อไปเรานิพพานแล้ว อีก ๓ เดือน จะมีสังคายนา เธอจะเป็นพระอรหันต์ในวันนั้น”

นี่ไง ทำๆ ต่อเนื่องไป ถ้าจิตมันพิจารณาแล้ว เวลามันขาดแล้ว เรากาวนาต่อเนื่องของเราไป ถ้าจิตมันสงบนะ มันก็เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมที่ละเอียดขึ้น ถ้าที่ละเอียดขึ้น ละเอียดขึ้นเพราะอะไร ละเอียดขึ้นเพราะกิเลสมันละเอียดขึ้นแล้ว หลานมันได้ฆ่าไปแล้ว ต่อไปจะไปเจอ

ลูกมัน ถ้าเจอลูกมันนะ ถ้าพิจารณาได้นะ เวลาคนพิจารณาไปแล้ว เวลามันขาดนะ เดินไปไม่เป็น ทำอะไรต่อเนื่องไม่ได้ นี่มันอยู่ที่อำนาจวาสนา อำนาจของจิตดวงนั้น

ถ้าจิตดวงนั้นนะ เวลาภาวนาต่อเนื่องไปๆ นี่เวลาคนที่ม่อำนาจวาสนา หลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นท่านพิจารณาของท่าน จนถึงขั้นที่ว่าพิจารณาสุภะจนสิ้นสุดไปแล้ว แล้วท้วงหมุกณะ กลับไปภาคอีสาน ไปชี้หน้าให้กับกองทัพธรรมๆ ลูกศิษย์ลูกหาของท่าน เวลาท่านต้องใช้ปัญญาของท่าน ท่านยังบอกว่า “กำลังไม่พอๆ” เห็นไหม กำลังไม่พอ ท่านกลับขึ้นไปเชียงใหม่ กลับขึ้นไปทางเหนือ ภาคเหนือ แล้วท่านปฏิบัติของท่านจนถึงที่สุดแห่งทุกซ์ กลับมาสอนเลย “ใครมีอะไรบอกมา ใครมีความสงสัยมา จิตแก้ยากนะ จิตแก้ยากนะ ผู้เฒ่าจะแก่นะๆ” นี่เพราะอะไร เพราะท่าน ขวนขวายของท่าน ท่านทำของท่าน

ถ้าจิตของเราถ้ามันสมุจเฉทปหาน แล้วทำๆ ต่อเนื่องขึ้นไป ทำต่อเนื่องขึ้นไป จิตมันสงบ เข้าไป มันจะเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมอันละเอียดขึ้น ถ้าละเอียดขึ้น ถ้าพิจารณากาย พิจารณากายให้เป็นธรรมนะ ถ้าพิจารณากายขึ้นไปแล้ว ถ้ามันพิจารณาของเรา ระหว่างพิจารณา ถ้าจิตมันสงบแล้ว จิตมันได้พิจารณาแล้ว มันเป็นอกุปปธรรมได้ขั้นหนึ่ง มันมีความรู้อันนี้ฝังใจแล้ว

พอมันฝังใจ เวลาเราพิจารณาของเรา ถ้ามันลุ่มลูกคลุกคลาน ถ้ามันพิจารณาแล้วมันไม่ต้งปหาน ไม่สมุจเฉทปหาน มันต้งไป มันต้งเพราะกำลังสติสมาธิมันอ่อน เราก็ต้องสร้างขึ้นๆ มันเป็นบาทฐานในการปฏิบัติที่มันลุ่มลูกคลุกคลานมา จนมันสมุจเฉทปหาน มันเป็นอกุปปธรรม อกุปปธรรมคือธรรมแท้ๆ ทองคำทั้งแท่ง ทองคำจริงๆ อยู่กับหัวใจ ใครจะดิฉินินินทา ใครจะเชื่อ ไม่เชื่อ นั่นมันเรื่องของเขาส่ง นี่มันเป็นบาทเป็นฐาน

เวลามันพิจารณา เวลาจิตทำให้มันสงบมากขึ้น พอมันเห็นกายเห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมอันละเอียดขึ้นไป ละเอียดขึ้นไป ในเมื่อมันเป็นลูกแล้ว มันไม่ใช่หลาน หลานมันไร้เดียงสา มันไร้เดียงสานัก มันอนุบาลนัก เรายังต่อสู้มันมาขนาดนั้น แล้วนี่เป็นลูกของมัน กำลังต้องมีมากขึ้น เพราะกิเลสมันละเอียดขึ้น กิเลสมันก็ต้องมีพลิกแพลงมากขึ้น การพลิกแพลงมากขึ้น สติปัญญามันก็ต้องต่อสู้กันด้วยความเข้มแข็ง นี่ด้วยสติปัญญา ด้วยความเข้มแข็ง แต่มันมีพื้นฐานจากการปฏิบัติภาวนาเป็น ภาวนาเป็นขึ้นมา มันก็แยกแยะของมัน ถ้าแยกแยะของมัน พิจารณาซ้ำๆ ซากๆ นี่พิจารณาของมัน

โดยหลัก อริยสัจมันอันเดียวกัน เวลาเราสมุจเฉตปหาน เราก็รู้เราก็เห็นอยู่แล้ว เวลาเราพิจารณาขึ้นไป แต่ถ้ากิเลสอันละเอียดกว่า มันพลิกแพลงได้มากกว่า มันพลิกแพลงได้มากกว่า มันหลอกลวงได้มากกว่า จิตใจก็ลุ่มลูกคลุกคลานได้มากกว่า

มันเหมือนกัน อริยสัจอันเดียวกัน แต่ความหยาบความละเอียดมันแตกต่างกัน

ถ้ามันไม่แตกต่างกัน ทำไมกามราคะ ปฏิฆะมันอ่อนลงละ นี่มันแตกต่างกันเพราะว่าโรคมันแตกต่างกัน มันแตกต่างกันเพราะว่าความละเอียดลึกซึ้งมันแตกต่างกัน ความแตกต่างกัน ผลตอบสนองมันแตกต่างกัน มันแตกต่างกันทั้งนั้นนะ

เวลาพิจารณาเข้าไป เห็นไหม มรรค ๔ ผล ๔ ใจ โสคาปัตติมรรค สกิทาคามิมรรค สกิทาคามิมรรค มันพิจารณาของมัน มันแยกแยะของมัน พิจารณาของมันไป ถ้ากำลังมันมี เพราะมันมีพื้นฐาน มันก็ปล่อย ปล่อยซ้ำปล่อยซากนะ แล้วไม่ปล่อยธรรมดาด้วย ปล่อยแล้วกิเลสเป็นหนอนเลย มันหลอกลอย “นี่เป็นผลแล้วละ” ถ้าเป็นผลนะ มันก้าวเดินไปไม่ได้เลย ก้าวเดินไปไม่ได้เพราะอะไร เพราะมันขวางอยู่ ลูกมันยังขวางอยู่ จะไปฆ่าพ่อมันไม่ได้ กว่าจะไปฆ่าพ่อมัน ต้องทำลายลูกมันให้ได้ ทำลายกิเลสอันนี้ให้ได้ ถ้าทำลายถึงตรงนี้ได้มันจะผ่านเข้าไปสู่กิเลสที่ละเอียดลึกซึ้ง

ถ้ามันผ่านไม่ได้ มันหลอกลวง มันพลิกแพลงว่าสิ่งนั้นเป็นธรรมๆ เราตั้งสติตั้งปัญญา แยกแยะของมันให้ได้ ด้วยความรอบคอบ ด้วยความรอบคอบของเราละ เวลามันสมุจเฉตปหานนะ โลกนี้ว่างหมดเลย มันปล่อย ปล่อย ขาดหมด ระหว่างกายกับใจแยกออกจากกัน ชัดๆ ชัดๆ! รวมลงเลย นี่มันมีขั้นตอนของมัน พ่อมันมีขั้นตอนของมัน นี่ไง อกุปปธรรมๆ ใจ

อกุปปธรรมครั้งแรก อกุปปธรรมต่อเนื่องกันไป มันไม่เหมือนกัน มันแตกต่างกัน ผลก็แตกต่าง เหตุก็แตกต่าง ทุกอย่างแตกต่างกันหมด เวลามันแยกหมด กายกับจิตแยกออกจากกันด้วย มรรคญาณนะ ด้วยสติความจริงนะ นี่มีความสุขมาก ความสุขๆ ในการปฏิบัติมีความสุข ความสุขอย่างนี้มันจะทำให้คนติดได้ไง ความสุขอย่างนี้ทำให้เราอนใจได้ไง ถ้านอนใจได้นะ

ถ้าเรามีสติปัญญา มรรค ๔ ผล ๔ ใจมันแค่ ๒ ยังไม่ ๔ เลย มันถึงจะออกไปค้นหา การออกค้นหานี้ยากมาก ความยากมาก เพราะในเมื่อกิเลสมันพลาดพลั้ง มันเสียหลานเสียลูกไปแล้ว พ่อของมันรู้ตัวแล้ว เขาจะเข้ามาสู่ตัวของพ่อคืออสุภะ ถ้าเข้ามาสู่พ่อ มันจะพลิกแพลง มันจะหลบเลียงอยู่แล้ว มันถึงมีเล่ห์กลมหาศาล

ทีนี้เล่าให้กลมกลืน การขุดค้ำ เวลาครุบาอาจารย์ของเราท่านมีครุบาอาจารย์นะ เวลาท่าน
ปรึกษาครุบาอาจารย์ ท่านพยายามจะหาทางเข้าไปสู่สังขะ สู่อริยสังขะ เพื่อเข้าไปสู่หัวใจ เพื่อจะเข้า
ไปหาพ่อของมัน ถ้าเข้าไปหาพ่อของมันนะ ต้องเห็นกิเลส ต้องรู้จักกิเลส ต้องเห็นพ่อ ต้องเห็น
หน้ากิเลส มันถึงจะได้พิสูจน์ตรวจสอบกันได้

ถ้าเราไม่เห็นหน้ากิเลส ว่าพิจารณาอสุภะๆ สัญญาอารมณ์ทั้งนั้นนะ แต่ถ้าจิตมันทำความ
สงบให้มากขึ้น มันจะเป็นมหาสติมหาปัญญาแล้ว ขึ้นของมหาสติมหาปัญญา เพราะมันจะละเอียด
ลึกซึ้ง

จากเดิม เห็นไหม คุณติ อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขาราปจฺจยา วิญฺญาณํ นี้ปฏิสนธิวิญฺญาณ
ปฏิสนธิวิญฺญาณเสวยอารมณ์ออกมามันก็เป็นขันธ พอมันเป็นขันธขึ้นมา มันก็ต่อเนื่องกันมา แล้ว
ทีนี้มันตัด เห็นไหม คุณติ พิจารณาเป็นอนุปปรกรรม พิจารณากายปล่อยกายตามความเป็นจริง
พิจารณาสติปัญญา ๔ ครั้งที่ ๒ กายกับใจแยกออกจากกัน ฉะนั้น กายกับใจแยกออก มันไม่
ออกมากาย มันอยู่ที่ใจแล้ว พออยู่ที่ใจ นี่ไง ที่ว่าขันธ ๕ อันละเอียด ข้อมูลอันละเอียด ปฏิษะ กาม
ราคะอันละเอียดมันอยู่ที่ใจ มันอยู่ที่ใจ มันไม่ได้อยู่ที่สมอง อยู่ที่รูปร่างหน้าตา อยู่ที่เนื้อหนังมังสา
ไม่ใช่เลย

กามราคะมันอยู่ที่ใจ มันไม่ใช่อยู่ที่รูปร่างหน้าตาของใคร ไม่ใช่! มันอยู่ที่ใจ ใจมันมีกาม
ฉันทะ มันมีความพอใจ มันมีสถานที่ตั้ง มันมีที่เกิด กามมันเกิดตรงนั้น มันมีสถานที่ว่ากามมันจะ
เกิดตรงนั้น ถ้ามันทำความสงบให้มากขึ้น มันจะเป็นมหาสติมหาปัญญา เพื่อเข้าไปดูหน้ามัน เข้า
ไปดูหน้ามันก็จะเข้าไปจอมทัพ จะไปเจอพ่อ เป็นแม่ทัพ

ถ้าเข้าไป สิ่งที่เข้าไป การจับอย่างนี้ การจับอย่างนี้มันจับอยากมาก การขุดค้ำหา แต่วิธีการ
แล้วถ้าเข้าไปจับได้ด้วยมหาสติมหาปัญญา ด้วยมหาสติมหาปัญญามันจับต้องได้ เห็นไหม เล่ห์กล
ของมันอีกมหาศาลจับต้องได้ก็มีการพิจารณากัน จับต้องได้ มันก็ระหว่างกิเลสกับธรรมได้ต่อสู้
กัน

ถ้ามันจับต้องไม่ได้ กิเลส มันไม่เห็นตัวมัน มันก็หลบหลีก เราที่ว่าเรามีกำลัง เราเป็นคนที่เป็น
เป็นนักภาวนา ถ้าเราเจอกิเลส เราจะต่อสู้กับมัน ถ้าเจอกิเลสเมื่อไหร่เราก็จะใช้ปัญญาของเรา...นี่
ด้วยความคิดโดยที่ยังไม่เจอหน้ามันนะ

แต่พอไปเจอหน้ามันเข้า งามนะ มันพลิกเพลงนะ อ้าว! ก็เราเป็นพวกเดียวกันไม่ใช่หรือ เรา ก็เป็นกรรมะด้วยกัน กิเลสเป็นหนอนใจ อย่างนี้มันก็เป็นกรรม รู้เท่ามันก็จบใจ เวลารู้เท่าแล้วมันก็ ไม่มีอะไรเกิดขึ้นมา ถ้ารู้เท่าก็ไม่มีอสุภะ อสุภะมันจะอยู่ที่ไหน อสุภะมันไม่มี เราเป็นกรรม ด้วยกัน...กิเลสเป็นหนอน ไปไม่รอดหรอก

แต่ถ้ามันเป็นความจริง พอจับขึ้นมามันจะเป็นอย่างไร ปัญญา มันจะแหลมคม มันจะกล้า ขึ้น ถ้าปัญญาแหลมคมขึ้นมา มันจะแยกแยะของมัน ถ้ามันเป็นกรรม ทำไมไม่มีสิ่งใดบอกเหตุ ไม่มีสิ่งใดบอกเหตุว่าเป็นกรรมขึ้นมาเลย มันเป็นกรรมมาตรงไหน เป็นกรรมที่มันอ้างขึ้นมาใช้ไหม เป็นกรรมที่กิเลสมันจะครอบงำใช้ไหม เป็นกรรมอย่างนี้หรือ นี่มันพลิกเพลง

ถ้ารู้เท่าขึ้นมา ก็ใช้มหาสติมหาปัญญา มหาปัญญานะ ปัญญาอันใหญ่ ปัญญาอันแรงกล้า ปัญญาอย่างกล้ามันก็เข้าไปตรวจสอบใจ ไปตรวจสอบภวาสวะ ตรวจสอบจิตดวงนี้ พอไป ตรวจสอบขึ้นมา พอกิเลสมันรู้ว่ากรรมมีกำลังขึ้นมา มันก็หลบ มันก็หลีก มันก็สร้าง โอ๊ย! ร้อย แแปด! เล่ห์กลของมันนะ เล่ห์กลของมันมหาศาลเลย

ถ้าเล่ห์กลของมันขนาดนั้น ถ้าไม่เล่ห์กล ทำไมจิตทุกดวงใจถึงเป็นที่อยู่ของพญามาร ทุก ดวงใจ มารมันครอบงำหมด แล้วมันภูมิใจมาก จนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม ขึ้นมา รื้อสัตว์ขนสัตว์แสดงธรรมขึ้นมา มารคลอใจตลอด “ตถาคต นิพพานเกิด ไปชวนชวายเป็นไร เรื่องโลกๆ ตถาคตมีคุณธรรม ตถาคตก็นิพพานไป สัตว์โลกก็ไว้อย่างนั้น”

นี่ตั้งแต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ขึ้นมาเท่านั้นถึงได้เห็นหน้ามาร ถึงรู้จักมาร ถึงรู้จักอวิชชา ถึงรู้จักกิเลส คำว่า “กิเลส” กิเลสก็เกิดขึ้นจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บัญญัติขึ้นมา ให้สิ่งนั้น พอองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบัญญัติขึ้นมา เราก็เขียนกิเลส เหมือนกัน แต่เราคิดไปอีกเรื่องหนึ่งไง เราไปสร้างว่ากิเลสมันเป็นอย่างนั้น กิเลสมันเป็นอารมณ์ อย่างนี้ กิเลสอย่างนั้น นั่นนะกิเลสเป็นหนอน เพราะมันทำลายมันใจ ทำลายความเพียรอันนั้นไง เพราะกิเลสมันเป็นหนอน

แต่ถ้ามันเป็นกรรมละ เห็นไหม เกลือเป็นเกลือสิ ไม่ใช่เกลือเป็นหนอน ถ้าเกลือเป็นเกลือก็ คีล สมาธิ ปัญญาไป มรรคญาณมันเป็นความจริงใจ ถ้าความเป็นจริงขึ้นมา เราก็ต้องต่อสู้ ต้อง แยกแยะใจ

คูตี วุฒิภาวะของใจตั้งแต่ล้มลุกคลุกคลานขึ้นมาจนมีวุฒิภาวะ อุกุปปรกรรมๆ ขึ้นมา จนกำลังต่อสู้กับบอสุกะ กับพ่อของมัน กับพ่อ กับลูกของพญามาร ลูกมันก็มีลูกมีหลาน นี่กับพ่อ จากพ่อเดี๋ยวมันจะเข้าไปหาปู่ ปู่มันสร้างภาพขึ้นมา เห็นใหม่ เราพิจารณาซ้ำๆ ด้วยสติ...ยากมาก ยากมากเพราะกิเลสมันละเอียดมาก

ถ้ากิเลสละเอียดมาก มันต่อสู้กันนะ ๗ วัน ๗ คืน ๗ เดือน ๗ ปี ชัดกันเต็มทีละ เวลาจะสู้กับกิเลส มันมีงานทำนะ คนเรารู้ว่ามีงานทำ พิจารณาอย่างไรก็แล้วแต่ งานมันอยู่กับเรา คนมีงานทำ มันเพ็ดเพลินกับงาน ถ้าคนไม่มีงานทำมันก็เหงา มันก็ทำอะไรไม่ได้ แล้วเวลาถ้าสติมันยังไม่พอ กิเลสมันก็กลับมาหลอกอีก ทั้งหลอก ทั้งสร้างภาพ ทั้งทำให้เฉไฉ ร้อยแปด มันบอกว่าสิ่งนี้เป็นธรรมๆ ทั้งนั้นนะ

ทำขนาดไหน พิจารณาซ้ำให้ละเอียดขึ้นไป ละเอียดคนะ มหาสติมหาปัญญาต้องละเอียดมาก อยู่กับใครไม่ได้ละ ต้องพิจารณาละเอียดลึกซึ้ง ถ้ามันปล่อย ปล่อยอย่างไร ถ้าอยู่อย่างไรรู้ได้กันอยู่อย่างนั้นนะ จนมันชำนาญมากเข้าๆ

ความที่ขณะพิจารณาเองในขณะนั้น เราวางระยะห่าง ระยะห่างหมายถึงว่าเวลาเราพิจารณาเข้าไปไม่ถึงสู่สถานที่ตั้งของมัน มันก็ยังมี การต่อสู้กันมาตลอด ละเอียดเข้าไปๆ จนถึงที่สุด เพราะโดยสัญชาตญาณของคน ความรู้สึกนึกคิด ปัญญา สังขาร ความคิด ความปรุง ความแต่งที่เป็นปัญญาๆ ที่มีสมาธิรองรับ มีมหาสติมหาปัญญารองรับ มันจะละเอียดเข้าไป ถึงที่สุดแล้วมันก็กลับเข้าไป ละเอียดเข้าไปจนเป็นจุดที่เกิดที่ดับอันเดียวกัน จนถึงที่จิตอันนั้น

แล้วถ้าถึงที่จิตอันนั้น พอมรรคสามัคคี มันทำลายกันนะ มันพลิกฟ้าคว่ำดิน มันสะเทือนหัวใจมาก นี่เวลามันขาด เวลามันขาดนะ พอขาดเข้าไป มันไม่ใช่กิเลสเป็นหนอน มันเป็นปัจจัยตั้ง มันเป็นสันตทิฎฐิโก มันเป็นความจริง ความจริงที่เกิดขึ้นมาจากหัวใจดวงนี้ เกิดจากจิตดวงนี้ที่ขยันหมั่นเพียร แล้วมีครูมีอาจารย์คอยชี้แนะ แล้วเราคอยประพฤติปฏิบัติด้วยความมั่นคงของเรา ด้วยความมั่นคงของเรา

คำว่า “มหาสติ มหาปัญญา” มันมีอยู่ในพระไตรปิฎก แล้วมหาสติมหาปัญญามันเป็นขึ้นมาท่ามกลางหัวใจดวงนี้ หัวใจดวงนี้มันเป็นมหาสติ มันเป็นมหาปัญญา มันมีปัญญาใหญ่โตที่สามารถทำลายแม่ทัพ แม่ทัพคืออามระคะในหัวใจใจดวงนั้น มันมหัศจรรย์ขนาดไหน พอมันทำลายใจดวงนั้น มันครึ้นลงนะ นั่นเป็นอกุปปรกรรม นั่นเป็นสิ่งที่ไม่มี การเสื่อมสลาย มันจะ

เปลี่ยนแปลงอีกไม่ได้ แต่มันมีส่วนเหลือ ส่วนที่เหลือที่เหลืออยู่ พิจารณาซ้ำเข้าไปๆ เศษส่วนที่เหลือ สิ่งที่เหลือ จนเข้าไป จนเข้าไปสู่ความว่างทั้งหมด เพราะมันทำลายหัวใจใจใหม่ พอมันทำลายมันก็ว่าสิ่งใดไม่มีเลย ไม่มีสิ่งใดอีกแล้ว

“จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้ที่หมองไปด้วยอุปกิเลส” ความส่องใสคือสสาร สสารนั้นมันจะมีสองอีกใหม่ สสารนั้นไม่กระทบกับสิ่งใดมันก็มีของมันอยู่หนึ่งเดียว จิตเดิมแท้มันก็มีของมันอยู่อันเดียว ถ้ามันมีของมันอยู่อันเดียว มันจะเกิดสังขาร ความคิด ความปรุง ความแต่งขึ้นมาได้อย่างไร ในเมื่อมันเกิดความคิด ความปรุง ความแต่งขึ้นมาไม่ได้ แล้วมันจะทำลาย มันจะรู้เท่าตัวมันเองได้อย่างไร เห็นไหม ถ้ากิเลสเป็นหนอนอย่างละเอียด มันจะเข้าไปสู่จิตเดิมแท้ไม่ได้

ถ้าจะเข้าไปสู่จิตเดิมแท้ได้ มันต้องเป็นอรหัตตมรรค อรหัตตมรรคมันละเอียดอ่อน มันเป็นปัญญาญาณ มันเป็นญาณหยั่งรู้ มันไม่ใช่สังขาร ความคิด ความปรุง ความแต่ง สิ่งที่เป็นสังขาร ความคิด ความปรุง ความแต่ง นี่มันเป็นเรื่องของขันธ มันเป็นเรื่องของสัญชาตญาณของมนุษย์

สิ่งที่มันมีของมัน เห็นใหม่ สิ่งที่มีอยู่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอาสิ่งนี้เข้าไปชำระล้างกิเลสด้วยมรรค ด้วยมรรคคือเปลี่ยนแปลงจากสิ่งที่มันเป็นขันธมาร เป็นขันธที่เป็นธรรม แล้วเข้าไปต่อสู้กันจนถึงที่สุด ขันธมันก็ปล่อยเป็นชั้นๆ เข้ามา แล้วเวลาจะเข้าไปสู่ตัวของมันเอง ถ้าเป็นอรหัตตมรรค มันจะเข้าไปสู่ตัวมันอย่างไร

คนไม่รู้เวลาพูดไปนะ “อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขาราปจฺจยา วิญญฺณํ มันเป็นปัจจัยการ มันเป็นเช่นนี้เอง สิ่งนี้มันจะมีสิ่งนี้”...มันก็ว่ากันไป ว่ากันไปเป็นนกแก้วนกขุนทอง กิเลสเป็นหนอน กิเลสทั้งนั้น!

แต่ถ้ามันเป็นความจริงของมันนะ มันจะละเอียดอ่อนของมันเข้ามา ถึงที่สุดของมัน มันจะจับตัวของมันได้ มันเป็นคำว่า “ญาณหยั่งรู้” มันไม่ใช่สังขาร เพราะถ้ามันเป็นอรหัตตมรรคมันจะเข้าไปจับ ถ้าจับได้

ถ้าคิด มันก็หลุดออกมาข้างนอก ถ้าใช้ปัญญามันก็ล้มลุกคลุกคลาน แล้วจะอย่างไร จะทำอะไร มันหมุน มันอยู่ในตัวของมันเอง หนึ่งกับหนึ่ง หนึ่งอยู่ในหนึ่งนั้น ความเป็นหนึ่งอยู่ในความเป็นหนึ่งนั้น แล้วความเป็นหนึ่งนั้นสมควรของมัน แล้วย่อยสลายตัวของมันเอง

“ถ้าย่อยสลายตัวของมันเอง มันก็เป็นของมันเองอยู่แล้ว ทำไมต้องไปปฏิบัติล่ะ สรรพสิ่งในโลกนี้มันมีอยู่แล้วมันก็เสื่อมสภาพไปธรรมดา แล้วทำไมต้องไปเห็นล่ะ ก็มันเสื่อมสภาพอยู่แล้ว”...เสื่อมสภาพเป็นของใคร ใครรู้ใครเห็นล่ะ เสื่อมสภาพของใคร ถ้ามันทำลาย มันทำลายของมันอย่างไร

ถ้ามันทำลายได้ เพราะมันทำลายได้ถึงที่สุด ทำลายภวาสวะ ทำลายจิตหนึ่ง ทำลายทั้งหมดทำลายทั้งหมดแล้วนะ อาสเวหิ จิตฺตานิ วิมุจฺจิสฺสุติ เห็นไหม พอมันผ่านพ้นไปแล้ว ผ่านพ้นไปแล้ว สิ่งที่ผ่านมาพ้นไปแล้ว นั่นวิมุตติสฺสุข องฺคสมเดจฺพระสัมมาสัมพุทฺธเจ้าตฺรสรูธรรมที่นี้ ที่นี้! องฺคสมเดจฺพระสัมมาสัมพุทฺธเจ้าตฺรสรที่นี้ แล้ววางธรรมวินัยนี้ไว้ให้เราก้าวเดินตามมา

ถ้าไม่หักกิเลสเป็นหนอน ไม่หลอกไม่ลวง ไม่ชี้ไม่แนะให้เราไขว้เขว เราปฏิบัติของเราด้วยความความเป็นจริงของเรา เราปฏิบัติตามความเป็นจริงของเราด้วยความวิริยะ ด้วยความอดุสาหะ ไม่สุดวิสัยของลูกศิษย์กรรมฐาน เอวัง